

A félszent

Tragédia három felvonásban

ELSŐ FELVONÁS avagy a bolond első története

PAOLO, Firenze ura	MÁSODIK KERESZTES
YVETT, a felesége	HARMADIK KERESZTES
ARNOLD, a hős	ELSŐ APRÓD
MARCO, a szolgája	MÁSODIK APRÓD
KORNÉL, a bolond	HARMADIK APRÓD
HISZTÉRIOSZ, a beszélőnevű	MADÁM, a madam
GEDEON, az öreg szolga	ELSŐ KURVA
FRANCESCA, a cselédlány	MÁSODIK KURVA
TEOFIL, a görög	HARMADIK KURVA
ZÉNÓ, a másik görög	NEGYESDIK KURVA
ELSŐ KERESZTES	A VAK, akinek egy kis csoda kell

*(Valamint katonák, színházi alkalmazottak és nyomorékok.
Játszódik Jeruzsálemben, nagyon régen.)*

Első jelenet

(Hajnal. Gyorstalpaló vesztőhely Jeruzsálem falai előtt. Középen bitófa, körülötte Kornél kivételével a darab összes szereplője. Fehér köpenyűkön hatalmas, vörös kereszt, néhány embernél fáklya. Imát mormolnak, esetleg énekelnek. Egyedül Arnold áll végig szemben a közönséggel, egyedül az ő arca látszik. A kép zord és istentelen.)

ÜGYÉSZI HANG: Raniero Ranieri Gianbaptista Arnaldo di Santa Maria! A keresztes hadsereg szabályzatának értelmében lázadás vádjával kötél általi halálra ítélnék. Az ítélet azonnal végrehajtandó.

ARNOLD: Miféle szabályzat?! Hol van itt szabályzat?! Háború van! Jeruzsálem falai előtt vagyunk, nem fürdőben! *(Paolonak.)* Félsz tőlem, Paolo! Félsz, hogy megbaszom a feleséged! Katonák, nézzétek, hogy fél a farkamtól Firenze ura! *(Gombolná a sliccét, de lefogják.)* Hát most félhettek ti is! Nélkülem soha nem juttok be Jeruzsálembe! Itt fogtok elrohadni a sivatag közepén!

ÜGYÉSZI HANG: Csendet!

ARNOLD: Vagy hiába juttok be, mert másnap úgyis felakaszttat! A Golgotán fog lógni mindenki, akinek még megvan a két golyója! *(Közben a nyakára teszik a kötelet.)* Mire vártok?! Meddig tűritek, hogy ez a bohóc ugráltasson titeket?! Rozsdás a hugytól a páncélod, Paolo! Hugytól bűzlik Firenze trónja! S most Jeruzsálem is bűzleni fog!

YVETT: *(Paolonak.)* Na, rugasd ki alóla a széket! Csak rugasd ki! Ha mindenkit felakasztatsz, akinek megtetszem, reggelre nem marad hadsereged!

PAOLO: *(Lekever egy pofont Yvettnék, majd megragadja a karját és maga után rángatva elindul kifelé. Útközben visszaszól.)* Hajtsátok végre az ítéletet.

ARNOLD: *(Paolo után kiabálva.)* Hova mész, te szarevő? Na gyere, rúgd ki te alólam! Hadd lássam, milyen bátor harcos vagy?! Én nem félek! Én katona vagyok!

PAOLO: Ne bohóckodj, Arnold. Mindenki tudja, hogy legjobb napjaidban is csak egy strici voltál, aki a tömlőcből kegyelemmel került ide.

ARNOLD: Én?! Én vagyok strici?! Ki cipel magával egy ringyót még a szent háborúba is? Erre nincsen szabályzat?

PAOLO: *(A katonáknak.)* Na, végezzétek a dolgotokat.

YVETT: *(Sírva, miközben Paolo kirángatja a színről.)* Hülye! Vén elmebajos hülye! Magtalan olasz!

ÜGYÉSZI HANG: Mi az utolsó kívánságod, Arnold?

ARNOLD: Semmi! Nem ölhetek meg! Engem nem lehet csak úgy megölni! Én keresztes vagyok! Keresztes! Keresztes!

(Egy katona némi tétovázás után kirúgja alóla a széket. A kötélt elszakad, Arnold elterül a földön. Szinte azonnal észelősen röhögni kezd. Feláll, mutogatja az elszakadt kötelet. Miközben beszél is röhög.)

ARNOLD: Csoda történt! Csoda történt! Még akasztani se tudtok rendesen! Ezt nézd meg, Paolo! Olyan a köteled, mint a farkad!

ÜGYÉSZI HANG: Az Úr mentett meg, fiam. Reggelig hagyd el a fi renzeiek táborát.

ARNOLD: Van hová menjek, velem csoda történt! *(Köp egyet.)* Söpredék banda!

(Függöny)

Második jelenet

(Hatalmas terem, lehet mór stílusú is. A falakon friss rongálások nyomai. Hátnagy ajtó, középen egy trónszerű karosszék. Oldalt kis dézsa vízzel. A karosszékben ül Kornél, harminc körüli, sápadt fiatalember. Ugyanolyan köpenyt visel, mint a katonák, csak kereszt nélkül. Mellette Gedeon, aki egy tollseprűvel éppen a trónszék faragásait tisztogatja. Kornél a kezét magasba emeli, hogy az öreg a karfákhoz is hozzáférjen.)

KORNÉL: Szegény urunkat üldözik a csodák.

GEDEON: Aligha a fennvaló vágta el azt a kötelet...

KORNÉL: Ki más?

GEDEON: Azt én nem tudhatom. De az aljanép szimpatizált vele.

KORNÉL: Aljanép? Gedeon, így megsérteni egy egész hadsereget.

GEDEON: Már megint kiforgatja a szavaimat! Én csak arra a pár bűnözőre...

KORNÉL: Aha! Bűnözők! Egyre szebb. Éppen most halnak hősit, és te csak úgy lebűnözőzöd őket. Ezt megjegyzem. Talán fel is használok...

GEDEON: De Kornél úr! Tényleg kiforgatja... Én csak azt akartam mondani, hogy nem csoda, hanem súlyos bűntény történt.

KORNÉL: Szóval egy jámbor keresztes életének a megmentése szerinted súlyos bűntény. Tudod, Gedeon, ahogy most itt ólálkodsz a trón körül, nekem te egyre gyanúsabb vagy... *(Hirtelen.)* Tagadod-e a csoda lehetőségének mindenkori kizárását?!

GEDEON: Isten őrizz!

KORNÉL: Ez legalább őszinte beszéd volt. Csoda nincs, slusz-pasz! Jámbor gondolat...

GEDEON: Na inkább hagyjuk az egészset. Itt a rengeteg kosz, nekem dolgom van. Ne rajtam tessék gyakorlatozni.

KORNÉL: Helyes, Gedeon. Első a tisztaság. Még csak az hiányozna, hogy urunk a döntő ütközetből hazatérve ilyen felfordulást találjon.

GEDEON: Csak térjen haza épségben.

KORNÉL: Milyen épségben?

GEDEON: Hogyhogy milyenben?

KORNÉL: Testi vagy lelki? Nem mindegy. Itt a Szent Sírért küzdenek.

GEDEON: Épségben és egészséggben. Hát Kornél úr nem aggódik érte?

KORNÉL: Én?! Egy csöppet sem. Az a ti munkakörötökbe tartozik. Engem arra tart, hogy kinevessem, amikor akad miért aggódnotok. Most például egyenesen röhöghetnékem van.

GEDEON: *(Kicsit gondolkodik.)* Értem...

KORNÉL: Na látod!

HANGOK KINTRŐL: Győzelem! Győzelem! Ismét szabad Jeruzsálem!

KORNÉL: Mondtam, hogy röhöghetnékem van. Istenem, hogy ezeknek mekkora lesz a pofájuk... *(Felpattan a székből.)* Halod? Van egy szabad sír. Na, én megyek körülnézni.

GEDEON: Szóval Kornél úr szerint is csoda történt.

KORNÉL: Mi más, öreg szolgál? *(Ki.)*

(Gedeon egyedül marad; törölget, rendez. Aztán elgondolkodik, a színházi függöny zsinórjához megy és rángatni kezdi.)

GEDEON: Nem szakad csak úgy el egy kötél...

HANGOK KINTRŐL: Firenze ura jön! Firenze ura jön!

(Gedeon az ajtóhoz siet és kinyitja. Firenze ura össze-vissza hordpadt vasban lóg egy csigás szerkezeten. Három apród betolja az állványt és Paolot ráengedik a trónra. A jelenet alatt majdnem végig vetkőztetik, majd mosdatják és darócot adnak rá.)

ELSŐ APRÓD: Akhilleusz voltál, uram!

MÁSODIK APRÓD: Héraklész voltál, uram!

HARMADIK APRÓD: Szókratész voltál, uram!

(A másik két apród ránéz, mire ő elszégyelli magát. Ettől kezdve ehhez mértén viselkedik.)

PAOLO: A sisakot! Inkább a sisakot!

ELSŐ APRÓD: Szedjük le, uram?

MÁSODIK APRÓD: Hát persze. *(Csavargatják, piszkálják.)* Beragadt a rostély!

ELSŐ APRÓD: Reggel még működött...

(Elengedik. A harmadik apród odalép és egy mozdulattal leemeli a sisakot. Paolo feje előbukkan; izzadt, mocskos, fújtat.)

PAOLO: Nem baj fiam, Szókratész is ember volt. *(Gedeonhoz.)* Gedeon, megvan még a feleségem?

GEDEON: Yvett asszony nagyon türelmetlenül várja önt, uram. Reggel sírt is, de már egészen csendes...

PAOLO: Jól van. Majd mindjárt fölmegeyek.

ELSŐ APRÓD: Uram, messzire látszott, milyen bátor voltál!

MÁSODIK APRÓD: Nagyon messzire!

PAOLO: Jó szemetek lehet, ha olyan messziről is beláttok a páncélom alá.

HARMADIK APRÓD: Oda még közelről sem látunk be, uram. *(Megint ránéznek. Elhallgat.)*

HANG KINTRŐL: Ajtót, ajtót!

PAOLO: Úristen, ez Hisztériosz!

(Gedeon ajtót nyit. Egy katona kerekas tábori gyóntatószéket húz be. Papi ülésén Hisztériosz. Harminc körüli, kissé hízott házipap.)

HISZTÉRIOSZ: Gyónjál, Paolo! Véres a kezed!

PAOLO: Nem gyónok.

HISZTÉRIOSZ: Tudtam, tudtam! De nem baj. Most oldoztam fel a tisztjeidet.

PAOLO: Miért pont az én papom kell feloldozzon minden gazembert?

HISZTÉRIOSZ: Mert te az életben nem tudnál akkorát gyónni, mint ők. *(Magának.)* Mekkora gyóntak, Istenem!...Te, ez a Bruno...

PAOLO: Te, Hisztériosz, legalább most kímélj meg engem a gyónási titkaidtól!

HISZTÉRIOSZ: Gyónási titok?! Én?! A nyelvemet vágatnám le inkább!

PAOLO: Fáradt vagyok, ne haragudj...

HISZTÉRIOSZ: *(Sértődötten.)* Te engem rossz papnak tartasz?...

PAOLO: Ugyan, nálad jobb pap sohasem járt még Jeruzsálemben.

HARMADIK APRÓD: Legalábbis ilyen székérrel nem.

HISZTÉRIOSZ: Hallgass, kölyök. Inkább mozogjatok. Uratok elkérik a hálaadásról, rólam nem is beszélve.

PAOLO: Én ráérek. Ha eddig kibírták hálaadás nélkül, akkor még várhatnak néhány percet.

HISZTÉRIOSZ: Bűnös késlekedés! Micsoda szégyen lesz, Istenem! Micsoda szégyen... Biztosan ott van már mindenki.

PAOLO: Kicsit pihennem kell.

HISZTÉRIOSZ: Tényleg nem érdekel, hogy mit műveltek a tisztjeid?

PAOLO: Tényleg nem. És most pont ezért hagyj pihenni.

HISZTÉRIOSZ: Cinikus vagy, Paolo. Ez a közöny nem más, mint önsorsrontó, kornélos cinizmus.

KORNÉL: *(Be.)* Esküszöm, hozzá nem nyúltam a sorsomhoz harminc éve. Látom, elmés társaságod van, Paolo.

HISZTÉRIOSZ: *(Sértődötten.)* Mindörökké, Kornél.

KORNÉL: Fölös illedelem ily szomorkás napon, kedves kolléga. *(Paolonak.)* Úgy tűnik, megint vesztettél, uram.

PAOLO: Miért vesztettem volna?

KORNÉL: Ja?! Hát kicsit körülnéztem, és eszembe sem jutott, hogy kint az a rakás hulla esetleg nyeremény is lehet...

HISZTÉRIOSZ: Ami epébe mártott lövedékeidet illeti: leperegnek rólunk.

KORNÉL: Többes számod fejedelmi, de részletezd. Kik az a rólunk?

HISZTÉRIOSZ: Én és a nyájam.

KORNÉL: *(Önmagára mutatva.)* Ki az az én?

HISZTÉRIOSZ: Hát te... Vagyis te nem! Én! Nem tudsz összezavarni!

KORNÉL: Bánt is eléggé. Kudarc, kudarc, kudarc.

HISZTÉRIOSZ: Látod? Hiányzik belőled a szeretet. Ezért nem sikerül neked soha semmi.

KORNÉL: Akkor kérlek, akasztass fel engem, Paolo.

PAOLO: Az egyetlen barátomat?! Te bolond vagy! Miért tenném?

KORNÉL: Mert attól csak úgy áradna belőlem a szeretet, és minden sikerülne.

PAOLO: Nem értelek.

KORNÉL: Hát Hisztériosz még nem mesélte? *(Hisztériosznak.)* Kolléga úr, ez bűnös késlekedés. *(Paolonak.)* Nos, az járja, hogy Arnoldnak az akasztása óta habzik a szája a szeretettől. Biztos, ezért van, hogy újabban minden sikerül neki. Talán több is a kelleténél.

PAOLO: Könyörgök, hagyjatok békén azzal a nyomorulttal. Nem érdekel, hogy mi sikerült neki.

KORNÉL: Kétlem ugyan, hogy a sors rontható vagy javítható lenne, de azért nem árt figyelni a kínos részletekre. Akasztottad e percekben avanszál Gottfried vezér úr jobb kezévé.

PAOLO: Micsoda?!

KORNÉL: Bizony, bizony. És perceken belül ez a böhöm nagy jobb kéz fogja mindnyájatok közül elsőként meggyújtani a gyertyáját a Szent Lángnál. Tehát feltehetőleg vétkei elismerése mellett ő lesz holnaptól a város parancsnoka.

PAOLO: Ez ostobaság!

KORNÉL: Inkább logikus. Az Úr városában ki más lenne parancsnok, mint az Úr kegyeltje? Derék ember az, Paolo. Csodát csodára halmoz. Tegnap leszakadt, ma elsőként hatolt a sírba, holnap minden bizonnyal feltámasztja az egész hullahegyet. A holnaputánról már ne is beszéljünk. Tudod te egyáltalán, hogy holnaputántól ki ül az Atyaisten jobbján?

HISZTÉRIOSZ: Közepes, pogány logika!

KORNÉL: Ha pogány, akkor nem is annyira közepes. Megsúgnám neked az igazságképletet, Hisztériosz.

HISZTÉRIOSZ: Ne súg meg!

KORNÉL: De én megsúgom. Ához hozzáadni bét eleve randa dolog, ha á egy halandó, bé pedig egy akasztófa. Ám ához úgy adni hozzá bét, hogy egyúttal ki is vonjuk belőle, az ugyan nem annyira randa dolog, viszont politikai vagy házassági probléma megoldására alkalmatlan; mondhatni, hülyeség. Ergo, mindaddig, amíg bé az igazságszolgáltatás része, addig az igazságképlet á és bé viszonya. De még ennél is szomorúbb igazság az, amit a táborban most erről a viszonyról gondolnak. Értem?

PAOLO: Nem.

KORNÉL: Tőled ezt el is vártam! Megkérhetném a szolganépet, hogy vonuljon ki? Ugyanis akkor most politizálunk.

(Paolo int, mindenki el. Hárman maradnak.)

PAOLO: *(Dühösen.)* Fel vagyok csigázva, Kornél!

KORNÉL: Sajnos, nem felcsigázva, hanem felszarvazva érzed magad.

PAOLO: Hagyjuk ezt!

KORNÉL: Nem hagyhatjuk, mert ettől hülyültél meg, drága barátom.

HISZTÉRIOSZ: Mi ez az egész? Ez az á meg bé meg cé...

KORNÉL: Amennyiben cé a józan ész, úgy a képletből igencsak hiányzik. *(Paolónak.)* Tudod, mit csináltál, Paolo? Egyszerűen ökörséget. Mindig is tudhattad, hogy nem te vagy az egyetlen,

akinek a gatyája mocorog Yvettől. De ezért még hőst is csinálni valakiből, az elég sajátságos megoldás.

HISZTÉRIOSZ: A csodák menetébe ember nem szólhat bele. Az Úr-nak legalább e kiválságát illene lenyelned.

KORNÉL: Hát én ezt nem bírom ki. Na, most figyelj, házipap. Ez az áldott jó ember itten a minap felkötetett egy barmot. Ugye? Mert az a legújabb rögeszméje, hogy a felesége kedvel közközzen forogni. Ugye? És egy natúr pofon á lá Paolo ezért még kevés. Ugye? Ilyen esetben nyilvánosan is hülyét kell magunkból csinálni, úgyszólván példát statuálunk. Persze, csak mértékkel, mert a legfőbb misztérium a lelkiismeret. Tehát nyisz-nyisz, kicsit machináljuk a bitófa kötelét, biztos ami biztos. Ugye? Vagy nem ugye, Paolo?

HISZTÉRIOSZ: Ez szörnyű! Hát most se csoda történt?!

PAOLO: *(Dübösen.)* Eltúlzod az ügy jelentőségét, Kornél!

KORNÉL: Inkább csak árnyalom. Ha azokra vagy kíváncsi, akik el-túlozzák, akkor kapd fel a gyertyácskádat, és futás a Szent Sír-hoz, a hálaadásra. Bár elmésebb lenne csendben elosonnod Fi-renzéig.

PAOLO: Nem szoktam osonni! Nekem is van némi beleszólásom abba, hogy kiből legyen itt parancsnok!

KORNÉL: Csak volt, Paolo. Tartok tőle, hogy csak volt. Ugyanis ez már nem háború, hanem szentjelöltek vetélkedője. Néhány stigmára lenne szükséged.

HISZTÉRIOSZ: Meg kell mondani mindenkinek, hogy te vágta el a kötelet, mert csak jól rá akartál ijeszteni valamiért. Megyünk és elmondjuk! Akkor majd kiröhögik!

KORNÉL: Bölcs tanács! A röhögés bejön, ezt ígérhetem!

PAOLO: Egy kis kurva! Egy büdös kis kurva! Miért ver engem az Is-ten?

KORNÉL: Ad egy: nem kurva. Ad kettő: nem ver, csak próbára tesz. A balgaság próbáján már megfeleltél; most a józan észé következne. Hát szedd össze magad, uram.

PAOLO: Mi legyen, bolondom?

KORNÉL: Siess, mert elkésel. Este pedig ünnepeld a győzelmet, s légy bőkezű, hisz úr vagy. Mondom: legalább a tied szeresse-nek!

PAOLO: Nincs kedvem ünnepelni!

KORNÉL: Ez most aligha érdekes. *(Előszed egy gyertyát és Paolo kezébe adja.)* Ha te vagy az úr és én a bolondod, akkor most indulás, uram!

(Függöny)

Harmadik jelenet

(Hatalmas terem, hátul hosszú asztal. Elöl baloldalt egy kisebb. Teofil és Zénó, a két huszonéves görög értelmiségi, ételt, italt hozdának be. Rendezgetnek. Később néhány nyomorék koldust vezetnek be a terembe, és leültetik őket a fal mellett a földre. Van közöttük egy feltűnően vak ember is. Szemén kötés, sunyi és hallgató. Az egyellen, aki nem eszik, csak vár a csodára.)

TEOFIL: Micsoda porfészek ez, bazd meg!

ZÉNÓ: Szentföld.

TEOFIL: Attól még porfészek.

ZÉNÓ: Mi értelmiségiek mindig megszívjuk.

TEOFIL: Aha.

ZÉNÓ: Mert azt hiszed, ezek nem ugyanolyan bunkók, mint a törökök? De, ugyanolyan bunkók. Fííírenze?! Fííírenze, bazd meg. Ezek alatt sem azt csinálod majd, amire a képességeid feljogosítanak.

TEOFIL: Kvázi.

ZÉNÓ: Kvázi, bizony! Azt hiszed, tudják, hogy ezek milyen törökök voltak?

TEOFIL: Mért? Milyen törökök?

ZÉNÓ: Adekvát törökök. Ideillő, önnön létezésükbe zárt, magába a létbe vetett törökök.

TEOFIL: Hullák, de ez irreleváns.

(Becipelnek néhány nyomorultat, majd a kancsókat nézegetik.)

ZÉNÓ: *(A nyomorultakra mutatva.)* Voltál te katona?

TEOFIL: Na látod, az nem. Miért, te voltál?

ZÉNÓ: Én még az is. Tapasztaltam, kvázi. Meg voltam írnok, tanító, halottmosó, könyvtáros, állatápoló és ügynök.

TEOFIL: *(Közbevág.)* Hajóács.

ZÉNÓ: Bizony. Gazdag életút az akadémia óta.

TEOFIL: Meg tipikus. *(Közben Kornél asztalát teríti.)* Barát, barát, de mégiscsak külön ültetik...

ZÉNÓ: Kicsodát?

TEOFIL: Hát ezt a Kornélt. A bolondot.

ZÉNÓ: Szívesen ülnél te itt akár a földön is...

TEOFIL: A földön igen. De hogy néz ez ki? Mint valami szégyenpad... Szerzetes is voltál, mi?

ZÉNÓ: Az nem annyira.

TEOFIL: Persze, a nők.

ZÉNÓ: Persze, hogy persze.

TEOFIL: Hogy találsz te magadnak nőket ilyen feltételek mellett?

ZÉNÓ: Nehezen. De várok, figyelek és legfőbbképpen reménykedem. Meg aztán családban sem gondolkozom...

TEOFIL: Úgy hallottam, lesz itt néhány kurva nemsokára.

ZÉNÓ: Biztos, valami hígított hárem.

TEOFIL: De talán még van bennük dög.

ZÉNÓ: *(Megint a kancsóra néz.)* Mégiscsak igyunk. *(Isznak.)*

TEOFIL: *(Az első nyomoréknak.)* Igyál te is, szerencsétlen. *(Megitatja, majd ismét ők fogyasztanak.)*

HARMADIK KERESZTES: *(Kezében egy égő gyertyával be.)* Na itt még senki sincs... *(Észreveszi a görögöket.)* Isztok, görög disznók?! *(Hirtelen mozdulatot tesz feléjük, amitől a gyertya kialszik. Azok megijednek és leteszik a kancsót.)* Két buzi miatt. Most két átkozott buzi miatt kialszik... *(A gyertyát mutatja.)* Nézzétek, mit csináltatok a Szent Lánggal! Istenemre, én titeket egyszer még darabokra szedlek! A borhoz pedig nincs nyúlás! Értem?! Mert visszajövök! *(Ki.)*

TEOFIL: Lelkileg sérült egyén.

ZÉNÓ: Valamit elfojt.

TEOFIL: De nagyon.

ZÉNÓ: És olcsó fizikai erővel kompenzál.

TEOFIL: Te meg mered fogni a kancsót?

ZÉNÓ: Most?... Minek?

(Paolo és Kornél be. Kornél lantot hoz, a kisebbik asztalra rakja.)

TEOFIL: Mi végeztünk is, uram. *(Meghajol, majd Zénóval együtt ki.)*

PAOLO: *(Utánuk néz.)* Ezeket haza fogom vinni Firenzébe. Ennél azért jobb sorsot érdemelnek.

KORNÉL: Odatalálnak ezek maguktól is. Ennyiért kár volt idejőnőd. Tényleg, minek jöttél te ide egyáltalán?

PAOLO: *(Elővesz egy kialudt gyertyát.)* Ezért.

KORNÉL: Szüvenír, mi?

PAOLO: Ez egy olyan szó, ami még nincs. Mi ezt még egészen másképp hívjuk.

KORNÉL: Hát persze. Faggyúgyertya. Szunnyadó fényforrás. Szentelt fogyóeszköz.

PAOLO: (*Csendesen.*) Ne gúnyolódj, Kornél. Majdnem az életemet adtam érte.

KORNÉL: Legalább ne lennél büszke rá. Szóval egy faggyúgyertyáért jöttünk ide. Ha ezt még otthon mondod, talán kisegíthettek volna. Igaz, hogy nem világítana ilyen szépen...

PAOLO: Te képtelen vagy remélni?

KORNÉL: Ezt hagyjuk. Itt most én vagyok a lelki vigasz. (*Felkap egy kancsót és a nyomorékokra emeli.*) Kinek a Szentföld, kinek a föld szent. Egészségükre, uraim! (*Paolónak.*) Őket ma sikerült így feljavítani, vagy ez még a tavalyi termés? (*Nyomorékoknak.*) Önök ennél azért jobb sorsra érdemesek. Nem jönnének velem Firenzébe?

PAOLO: Hagyd már abba.

KORNÉL: Türelem, Paolo. Én is hívtam egy illusztris vendéget, úgy-hogy gyakorolnom kell.

PAOLO: Lesznek elegenden így is.

KORNÉL: De Arnoldról biztosan megfélemedeztél.

PAOLO: Te nem vagy eszednél! Hogy hívhattad ide?!

KORNÉL: Tulajdonképpen sehogy. Inkább csak ügyeltem, hogy időben hírt kapjon a győzelmi lakomáról. Ha bárki hívta volna, aligha jönne el.

PAOLO: Erre magyarázatot kérek!

KORNÉL: Azt szinte gondoltam. Nos, a kérdés az, hogy Arnoldon vagy rajtad röhögjön-e holnap az egész tábor. És jelenleg neked jobbak az esélyeid, így inkább neki drukkolok, ha nem veszed zokon. Most már minden világos, uram? Ország-világ előtt bolondot akarsz csinálni belőle.

PAOLO: Én?!

KORNÉL: Pontosan! Vagy nem ezért rendezel lakomát? És nem ezért csaltad el a lakomádra?

PAOLO: Mióta vagy te cselszövő?

KORNÉL: Én?! Az urak erénye a cselszövés. Jómagam csupán szellemi ítéletvégrehajtó vagyok. Mondhatni, bolond.

PAOLO: Mondhatni..., mondhatni... Cseréljünk állást, Kornél.

KORNÉL: Szeretnéd, mi? Soha! Belefáradok az uralkodásba ha csak rád nézek. A házasságba is így fáradtam bele.

(Függöny)

Negyedik jelenet

(Yvett szobája. Heverő, asztal két székkal, karosszék, utazóláda, hátul egy függöny mögött nagy dézsa, vízzel. A karosszékben Hisztériosz, egészen közel, az utazóládán ül Francesca, a fiatal szobalány. Hisztériosz felé hajolva figyel.)

HISZTÉRIOSZ: A csata előtt kecskevért ivott. (Várja a halást. Francesca nagyon figyel.) Aztán olyat üvöltött, mint az alpesi medve! (Vár.) És káromkodott.

FRANCESCA: (Cselédesen kíváncsiskodik.) Mit, atyám?

HISZTÉRIOSZ: (Felháborodva.) Mit képzelsz, Francesca?! Az gyónási titok! (Francesca megszeppen.) Nyugodj meg, bravúrosat káromkodott. Amikor rátették a lóra, úgy röhögött, mint egy eszelős.

FRANCESCA: Jajistenem!

HISZTÉRIOSZ: Az első pogánynak szétlapította a fejét... Persze, a másodiknak is... A harmadiknak hasonlóképpen... A negyediknek... (Látja, hogy nem megy semmire.) A negyedik pogány fejébe beleragadt a buzogánya, amitől dühbe gurult, és kardélre kezdte hányni őket.

FRANCESCA: Szörnyű!

HISZTÉRIOSZ: Ugye? És akkor egy terhes nő állt Arnold elé. Fölkapta a nyeregbe, megfojtotta, megbeestelenítette, és a magzatot a dárdája hegyére tűzte. (Elégedetten elhallgat.)

FRANCESCA: Atyám, ezt nem bírom ki!

HISZTÉRIOSZ: Dehogynem! (Közelhajol, sűg valamit.)

FRANCESCA: (Kéjes kétségbeeséssel.) Micsoda borzalmas férfi!

YVETT: (Be. Keze, ruhája csupa vér. Francesca felugrik és sikolt.) Így vigyázol rám, Hisztériosz?

HISZTÉRIOSZ: (Lassan felemelkedik a karosszékéből.) Szent Isten... (Yvett határozott léptekkel a karosszékhez megy és leül. Szemtelenül néz.)

HISZTÉRIOSZ: (Francescának.) Hozz már vizet!

(Francesca a dézsából egy tál vizet hoz. A kezében tartja.)

HISZTÉRIOSZ: Mi lett veled?

YVETT: Kiszöktem.

HISZTÉRIOSZ: Éppen most tesszük tűvé érted a házat.

YVETT: Azt látom...

HISZTÉRIOSZ: Ha ezt Paolo megtudja...

YVETT: Nem kell neki elmondani.

HISZTÉRIOSZ: Tőlem aztán nem tudja meg!

YVETT: Ebben biztos vagyok. De tudod mit? Én fogom megemlíteni neki. Mi az, hogy bezárat?!

HISZTÉRIOSZ: Ne! Azt ne! Akkor ő engem annyira...

FRANCESCA: Jajistenem, szaladok orvosér!

YVETT: Nem sok ráérő orvost találsz ma Jeruzsálemben. (*Francesca indulna.*) Nyugodj már meg, semmi bajom. Csak segítek egy orvosnak lábat vágni.

(*Francesca elejti a tálat.*)

HISZTÉRIOSZ: (*Sípító hangon.*) Miii?

YVETT: Na mi van? Másnak fejet is szabad, nekem még lábat se?

FRANCESCA: De asszonyom!

YVETT: Ellentétben veled, én unatkozom, drága Francesca. Tudod te egyáltalán, mi az, hogy unatkozni?

FRANCESCA: Nem tudom.

YVETT: Na látod, én igen. Úgyhogy fordultam egyet a városban. Gondoltam segítek takarítani, ha már egyszer ekkora felfordulást csináltunk, de még egy orvosra is csak alig tudtam rátukmálni magam.

Ma valahogy a férfiak nem törődnek velem. Mondd, mitől van? (*Hisztériosz orra alá dugja véres kezét.*) Mert ez az egész nagyon fontos volt, ugye?

HISZTÉRIOSZ: Moss már kezet végre!

YVETT: Nem én lennék az első, aki Jeruzsálemben kezet mos. (*Felugrik.*) Nem, én fürödni fogok. (*Int Hisztérioszhoz, aki gyakorlatlan elfordul. Yvett lerántja a ruháját, és oldalra dobja.*) Hisztériosz, melletted olyan biztonságban érzem magam. Mert te egy komikus figura vagy. (*Beül a dézsába, és int a háttal álló Hisztérioszhoz, hogy forduljon vissza.*) De én most még nálad is komikusabb figura vagyok.

HISZTÉRIOSZ: Bocsáss meg neki, uram!

YVETT: Tőled kapni az utolsó kenetet... Még szerencse, hogy eszedbe sincs kimenni a városba.

HISZTÉRIOSZ: (*Sértődötten.*) Szerinted én rossz pap vagyok?

YVETT: Dehogy. Te vagy a legkíméletesebb pap egész Jeruzsálemben.

FRANCESCA: Mert olyan szórakoztató!

HISZTÉRIOSZ: Na, én megyek.

YVETT: Ugyan, Hisztériosz! Nem látod, hogy csak rajtad tudom kitölteni... Ah... (*Legyint.*) Hiszen aki itt most nem vigad, az haldoklik.

PAOLO: (*Be.*) Tévedsz, drágám, én például még javában élek, de már nem vigadok...

YVETT: Érdekes. Rád most valahogy nem is gondoltam.

PAOLO: (*Ironikusan.*) Isten hozott, kedves uram. Mondd, miért nem vigadsz?

YVETT: Ha megkérhetlek, drágám, hagyjuk abba még mielőtt elkezdenénk. Tudod, kissé fáradt vagyok, ugyanis nehéz napom volt.

PAOLO: Igazad van, végtére is én mostanáig szórakoztam. Képzeld el, hajnalban fölvittem egy dézsa langyos vizet a Golgotára, és amíg mosták a hátam, az élet kegyetlenségéről elmélkedtem.

YVETT: (*Kipattan a vízből és Paolohoz vágja a szivacsot.*) Hát elmész te a jó bűdös francba, érted? Mit képzelsz, ki vagyok én? Tényleg, ki vagyok én?

PAOLO: Egyre kevésbé tudom, drágám. Néha még mindig az a tévképzetem, hogy a feleségem vagy, de jobb lesz erről leszoknom.

YVETT: (*Bőgve magára tekeri a törülközőt.*) Szerintem erről már rég leszoktál! Feleségeket nem szoktak elcipelni egy háborúba! Feleségeket nem szoktak napokra szobába zárni!

PAOLO: Feleségek nem szoktak enyelegni egy fél hadsereggel...

YVETT: Ez bolond! Teljesen bolond! Valaki mesélje már el neki, hogy mi az az enyelgés! Tulajdonképpen nekem is elmesélhetnétek, mert már elfelejtettem. Arra gondolsz, hogy néha pofozgatom a bűzlő farkú katonáid? Arra?

HISZTÉRIOSZ: Na de Yvett!

YVETT: Pofa be! Azt akarom tudni, hogy mi az az enyelgés! (*Paolónak ugrik és ütni kezdi.*) Na gyere! Gyere csak, férjecském! Így bármikor enyelgek veled is! Még! Még! Enyelegjünk! Hiszen gyereket akarsz, nem? Állítólag azért cipeltél idáig, mert gyereket akarsz!

FRANCESCA: Asszonyom, jajistenem!

YVETT: Mi van, nem tetszik?! Neked sem tetszik, atyám? Hová sietek?! Várjátok meg, amíg visszaüt! Nálunk így készül a trónörökös!

HISZTÉRIOSZ: Tönkremegyek ebben a világi légkörben. Egy pap érzékeny műszer. *(Ki)*

YVETT: Hülye! Bolond! Féltékeny bolond! *(Közben leesik róla a törölköző, és Paolo magához szorítja.)* Eressz el! Haza akarok menni! Eressz el!

PAOLO: *(Elengedi, Yvett ráesik az ágyra, és zokog. Paolo mellé ül, és betakarja.)* Nyugodj meg, drágám! Ha nekem nincs eszem, legalább neked legyen!

YVETT: De miért nincs, könyörgök? Hiszen tudod, hogy szeretlek.

PAOLO: Persze... De annyira fiatal vagy...

YVETT: Hát tehetek én arról? Egyáltalán, tehetek én bármiről is az életemben? Ketrecbe vagyok zárva, mint egy...

PAOLO: Mint egy gyönyörű, vad párduc, drágám.

YVETT: Pontosan. Párduc... És neked ez jó így?

PAOLO: Nem. *(Megöleli.)* Vagyis így már igen. Pont ilyen anyát akarok a gyermekemnek. Ilyen nő kell nevelje Firenze jövőendő urát. A mostani már gyenge és öreg.

YVETT: Erős még, csak ostoba. Kishitű féltékeny.

PAOLO: Az én gyermekem kell, hogy legyen. Biztos akarok lenni.

YVETT: Hát akkor?

FRANCESCA: Nekem most dolgom van a konyhán, asszonyom?

YVETT: Azt hiszem.

(Függöny)

Ötödik jelenet

(A második jelenet helyszíne. Kornél az oldalsó kisasztalnál a lantját hangolja. Előtte több üres kancsó, de nem részeg.)

KORNÉL: *(Az egyik nyomoréknak.)* Hé, te! Akkor nemesb-e a lélek, ha tűri, vagy, ha kiszáll?

NYOMORÉK: Fingom nincs, uram.

KORNÉL: Szinte gondoltam... *(Hangol tovább. Keresztesek be.)*

ELSŐ KERESZTES: Hát itt még nincs senki?

KORNÉL: *(Felnéz.)* Ahogy vesszük. *(Hangol tovább.)*

ELSŐ KERESZTES: (*Zavarban.*) Már úgy értem, hogy... izé.. hát vendég... Jó napot...

MÁSODIK KERESZTES: Kívánunk...

KORNÉL: Na fiúk, kövér a zsákmány?

HARMADIK KERESZTES: Tudja, művész úr, csúnyán kifosztottak minket!

MÁSODIK KERESZTES: Ki bizony!

KORNÉL: Csak nem? Fordult a kocka?

HARMADIK KERESZTES: (*Óvatosan.*) Arról mi nem tudunk... Pedig hogy megküzdöttünk azért a kevésért is. (*Leülnek, isznak.*)

ELSŐ KERESZTES: Szóval ti is eladtátok?

MÁSODIK KERESZTES: Most az előbb.

ELSŐ KERESZTES: Annak a kopasznak?

MÁSODIK KERESZTES: Annak hát.

HARMADIK KERESZTES: Á, te akkor jól jártál. Én a két öregnek adtam, és mocsokul átverték.

MÁSODIK KERESZTES: Gondolod, a kopasz nem?

ELSŐ KERESZTES: A kopasz különösen. De mi vagyunk a hülyék. Az ember kockáztat, befektet, veszélyezteti az életét, és akkor még azt a keveset is elveszik tőle. Mert hülye.

(*Isznak.*)

MÁSODIK KERESZTES: És aztán Firenzében majd jó pénzért ugyanazt visszavásárolod.

(*Isznak.*)

HARMADIK KERESZTES: Pedig mekkora volt!

MÁSODIK KERESZTES: Az enyém nem, de azt is nehezen adták.

ELSŐ KERESZTES: (*Hülyén.*) Te kérted?

MÁSODIK KERESZTES: Hát... úgy elbeszélgettünk.

ELSŐ KERESZTES: Az enyémnek nyelve is volt.

MÁSODIK KERESZTES: Olyan kis csappantyúval?

ELSŐ KERESZTES: Ja.

MÁSODIK KERESZTES: (*Felháborodva.*) És így adott érte egy felet a kopasz!

HARMADIK KERESZTES: Akkor titeket tényleg jól átverték. Az enyém csappantyú nélkül adott egy egészet.

MÁSODIK KERESZTES: De a tied jó nagy volt.

HARMADIK KERESZTES: Az enyémért a titek nem adott volna ennyit.

ELSŐ KERESZTES: Na, az nem biztos!

KORNÉL: (*Legyint.*) Hagyjátok! Majd meglátjátok, hogy a tieitek az övétől megveszik az övét, átpofozzák, hozzácsapják a titek-

hez, becserélik az övével az enyémre, aztán elhozzák Firenzébe, és szépen eladják nektek... Vagy fordítva...

HARMADIK KERESZTES: Ezt nem egészen értem...

KORNÉL: Sebaj. Attól még így lesz.

MÁSODIK KERESZTES: Na, ugye, hogy nagyon átverték?

KORNÉL: Szó, ami szó. Mondhatni...

ELSŐ KERESZTES: *(Megemeli a kancsót.)* Nagy győzelem!

HARMADIK KERESZTES: És kicsi zsákmány... *(Isznak.)* Buzigörög! *(Teofil és Zénó egyszerre be.)* Nicsak! Vagy máris duplán látok, vagy osztódással szaporodnak. *(Teofilnak.)* Na, hozz még bort, doktor úr.

TEOFIL: Gyorsan fogy...

HARMADIK KERESZTES: Mi bajod? Nem a tied!... Ezért nem szeretem én a diplomásokat. Okosok. Kurva okosok, közbe meg nincs bor... *(Teofil, Zénó el. Az ajtóban összeülköznek a három apróddal. Előbb látványosan illedelmeskednek, majd tolonganak. Apródok leülnek az asztalfőhöz.)*

ELSŐ APRÓD: Nem megmondtam? Mi mindig mindenről elkészünk.

KORNÉL: És ehhez mérten csekély a szerepetek az eseményekben. Mi lenne, ha előbb köszönnétek szépen, majd átülnétek a megfelelő helyre. Mondjuk, oda. *(Az asztal végire mutat.)*

MÁSODIK APRÓD: *(Sétődötten feláll és átmegy. A többiek követik.)* Nekünk volt gyerekszobánk.

HARMADIK APRÓD: Az enyém még meg is van...

(Keresztesek hangosan röhögnek. A másik két apród ránéz, ő elhallgat. Teofil és Zénó közben bort hoznak, majd ki.)

ELSŐ APRÓD: Azért hajnalban mi is ott voltunk, nem csak maguk...

HARMADIK KERESZTES: Tudjuk, fiúk, hozta a szél a szagot. Csúnyán megszegették a nemzetközi előírásokat!

MÁSODIK KERESZTES: Bevetettétek a harcigázt rendesen... *(Röhögés.)*

MÁSODIK APRÓD: *(Elvörösödve felugrik.)* Ezt kikérem magunknak! Elégtételt akarok venni!

KORNÉL: *(Kántálva.)* Elégtételt vegyenek! Elégtételt vegyenek! *(Ebben a pillanatban Arnold be. Mögötte egy nagy égő gyertyával Marco. A röhögés azonnal elhal. Kornél is felnéz.)*

ARNOLD: Mennyiért adod?

(Függöny)

Hatodik jelenet

(Rózsakert, itt-ott dúlás nyomaival. Hisztériosz tábori győntatószekében ül Francesca, a tornác párkányán Gedeon. Éppen szusszan.)

FRANCESCA: És úgy ordibált, mint az alpesi medve. *(Ordít.)*

GEDEON: Hagyd már abba, Francesca!

FRANCESCA: Amikor feltették a lóra, odaadtak neki egy veszett kutyát, és csak úgy kézzel leszakította a fejét. Először kitta a vérét, egyenesen a nyakából, aztán még az agyát is kiszívta. Tessék elképzelni, hogy felizgult tőle. *(A szájához kap.)* Jajistenem! Amíg a pap megáldotta a sereget, ő végig káromkodott.

GEDEON: Már te is csak arról az eszelősről tudsz beszélni?

FRANCESCA: Arnold, az nem is eszelős, csak maga irigykedik, mert öreg. Ha látta volna!

GEDEON: Miért, te láttad?

FRANCESCA: Igenis, láttam. *(Felpattan a kőkorlátra, mint egy lóra, és hadonászik.)* Az első pogánynak szétlapította a fejét. Meg a másodiknak is. *(Legyint.)* Á, tulajdonképpen mindegyiknek ő lapította szét a fejét.

GEDEON: Akkor a többi keresztes mind fölöslegesen jött ide?

FRANCESCA: *(Elgondolkodik.)* Azért Paolo úr biztosan nem.

GEDEON: És a német császár, meg a francia király?

FRANCESCA: Meg az angol Ricsárd! Hogy az micsoda gyönyörű ember!

GEDEON: Inkább a munkán járjon az eszed!

FRANCESCA: *(A homlokára csap.)* Jajistenem! *(Ki.)*

(Gedeon csóválja a fejét, matat. Középen Arnold részegen egy kancsóval, és Marco a gyertyával be.)

ARNOLD: A kurva életbe! Győzelmi lakoma? Söpredék! Firenze legalja! Stricik, buzik és nemibetegek! Hadiszakértők! Már csak néhány békefenntartó hiányzik. Vagy németek. Tényleg, hogy-hogy nem hívtak pár köcsögfejű németet?! Ollarí, ollarí, juhuhú! *(Meglátja Gedeont.)* Mi van, vén szarzsák? Már megint hallgatózol? Hát van is mit hallgassál! Na tűnés, mert lehugyozlak! *(Gedeon rezzenéstelen arccal ki. Arnold elégedetten bugyozni kezd. Francesca egy halom kispárnával, semmit sem látva, be. Gedeonhoz kiabál, mint akinek fent jutott eszébe a legjobb. Közben jobbra-balra nézeget, csak előre nem.)*

FRANCESCA: És tessék elképzelni, hogy akkor még egy terhes nő is odaállt Arnold elé. Fölkapta a nyeregbe, megfojtotta, megbecs-telenítette, és a magzatot a dárdája hegyére tűzte. *(Még mindig nem látja Gedeont, ezért lejjebb ereszti a párnákat. Ott áll a röhögő Arnold előtt.)* Jajistenem, Gedeon bácsi!

ARNOLD: *(A hugyozást komótosan befejezve tovább vigyorog.)* Né, egy Francesca! Gedeon bácsinak éppen dolga akadt, most nem ér rá. *(Francesca el akar szaladni.)* Na gyere csak vissza szépen! Csak nem engem dicsérnek ennyire ebben a házban?

FRANCESCA: Nem. Vagyis de. Szóval nem tudom. *(Felragyog.)* Hát persze!

ARNOLD: Hallod ezt, Marco? És te mit gondolsz rólam, Francesca?

FRANCESCA: Jaj, én semmit.

ARNOLD: Hát akkor kérdezek én tőled valamit. Tudod-e, ki a leg-szentebb ember az egész keresztes táborban?

FRANCESCA: *(Gyanakvóan.)* Hisztériosz atya?

ARNOLD: Egy büdös lófaszt, Francesca. *(Francesca megint el akar szaladni.)* Itt maraddsz! *(Marconak.)* Na mutasd meg neki a gyertyámat! *(Marco gépiesen Francesca orra alá dugja a gyertyát.)*

ARNOLD: *(Elérzékenyülten, kissé ripacskodva.)* Ezt most nézd meg jól, Francesca! Ez a láng ma reggel még Krisztus urunk előtt lo-bogott a mennyben. És most hol van? Talán Firenze herélt her-cegénél, Paolonál? Hát nem! Nálam. *(Természetes mozdulattal Marcora mutat.)* A csúnya Arnoldnál. Az akasztottnál. A csúnya-csúnya katonabácsinál van a szent láng, és jó helyen van nála. Ugye, Marco?

MARCO: Aha.

ARNOLD: *(Közben elveszi a gyertyát.)* És szerinted, Francesca?

FRANCESCA: Én nem értek ehhez.

ARNOLD: Azt nem csodálom... Te Francesca, az úrnőd táborszerte híres feneke alá viszed ezt a rengeteg párnát?

FRANCESCA: Igen.

ARNOLD: *(A párnák alá tartja a gyertyát, úgy, hogy a lány ne vegye észre.)* Hát persze, hogy fázik szegénykém! Na mondd meg, hogy ezt a parancsnok bácsi küldi neki.

FRANCESCA: *(Észreveszi, hogy lángolnak a párnák. Visítva kiro-ban.)*

ARNOLD: *(Röhögve.)* Mégse fázhat egy ilyen szép fenék, ugye? Ez végül is a szentföld, az úristenit neki. *(Visszaadja a gyertyát Marconak.)* Mondd, Marco, láttál te terhes nőt a csatában?

MARCO: *(A fejét rázza.)* A-a.

ARNOLD: Na mer én se.

(Paolo, a három keresztes, Teofil és Zénó be. Teofil hozza a félig elégett párnát.)

PAOLO: Végtelenül elszomorít, hogy ezen a nevezetes napon, az én házamban egy hívatlan vendég annyira unatkozik, hogy párnákat gyújtogat. Hát még, ha az a nap hőse, aki reggel a várost gyújtogatta. Kitűnő dunnáink is vannak, Arnold.

ARNOLD: Aggódsz, Paolo? Majd egyben fizetem az egészet.

PAOLO: Ez nem bordélyház, Arnold!

ARNOLD: Pedig azt hallottam, hogy ma neked dolgoznak a legjobb kurvák. Értjem be ezzel a két göröggel? *(Teofil és Zénó kissé megijednek.)*

PAOLO: Vigyázz a szádra!

ARNOLD: Jaj, jaj, haragszik a fejedelem...

PAOLO: Mondtam, amíg az én házamban vagy, s ráadásul hívatlanul, addig nagyon vigyázz a szádra! Lehet, hogy néhány napig valóban egy ilyen szemét lesz Jeruzsálem parancsnoka, de nem jósoklok itt hosszú jövőt neked.

ARNOLD: Képzeld, nekem meg azt jósták, hogy az alatt a néhány nap alatt a firenzeiek vezérpatkánya hibázni fog. És akkor én kénytelen leszek kiakasztani őt száradni, mint a bűdös kapcát.

PAOLO: Fenyegetsz?

ARNOLD: Ilyen csúnyán fogalmazni! Csak figyelmeztetlek, Paolo, csak figyelmeztetlek. Ja, szinte elfelejtettem! Még azt is megjósolták, hogy Yvett erényövéből készül majd a hurok a köteleldre. Bízzál benne, hogy elvásott már és könnyen szakad.

PAOLO: *(Már-már nekiugrik.)* Először bánom az életben, hogy nem ölettem meg valakit. De most a saját beleiddel fojtalak meg.

KORNÉL: *(Közben be. Ráüvölt Paolora.)* Uram, azt mondtam, ma mulatunk!

(Függöny.)

Hetedik jelenet

(A terem. Bent három keresztes, három apród, Yvett, Paolo, Hisztériosz, Arnold és mögötte Marco. Kornél a kisasztalnál. Az evés a vége felé tart. A nyomorékok a nekik hátradobált húsdarabokat kapkodják. A csámcsogás közben, mintegy varázsütésre, mindenki Kornél felé fordítja a fejét.)

KORNÉL: *(Szintén csámcsogva.)* Na mi van?

PAOLO: *(Lenyeli.)* Dicsérj minket, Kornél!

KORNÉL: *(Még csúnyábban csámcsogva.)* Megérdemlitek ti azt?

PAOLO: Megérdemeljük, Kornél.

KORNÉL: És mind megérdemlitek?

PAOLO: Egytől egyig.

KORNÉL: De hiszen csúnyán esztek.

PAOLO: Te is csúnyán eszel, Kornél.

KORNÉL: Csak munka közben.

ELSŐ KERESZTES: Miért, te most dolgozol?

KORNÉL: Én akkor dolgozom, amikor te pihengetel. Mondhatni, többnyire.

ELSŐ KERESZTES: Nézzétek, majd megszakad! Szegény bolond!

KORNÉL: Ártatlan, szép madár a részvét, lovagom, te csak hagyd a fészket! *(Röhögnek.)*

PAOLO: Ha jól hallom, ez már a dal.

KORNÉL: Rosszul hallod, nemes kenyéradóm.

PAOLO: Értsem úgy, hogy béremelést akarsz?

KORNÉL: Nem fizetnél rá, ha végre megfizetnél.

PAOLO: *(Odadob egy pénzdarabot, Kornél elkapja. Paolo karmesterien beínt.)* Rajta!

KORNÉL: *(Nézegeti a pénzt, majd felmutatja az első keresztesnek)*
Na látod, te nemes hentesmester, nekem így is összejött egy csappantyúra való. *(Röhögés.)*

ELSŐ KERESZTES: Na elmész te a jó bűdös francba!

KORNÉL: Hova?

ELSŐ KERESZTES: Azt mondtam, a francba.

KORNÉL: A vak ismeretlenbe küldesz, vagy jártál már ott talán? Mésélj! S ha nem jártál, hát hallgass! Lovagom, itt egy hölgy is van. Ez háború.

HARMADIK KERESZTES: Ezt jól megkaptad.

PAOLO: Kornél, hiába fizettelek meg?

KORNÉL: *(Megnézi a pénzt.)* Ezzel? Hiába. Én csodát várok tőled, uram, ha már idáig kísértetek. Valami kis szentföldi szuvenirt. Még az ellenségeddel is bőkezűbb vagy, mint a bolondoddal? Legalább egy szakadt akasztókötelet!

ARNOLD: Fogod be a pofádat?! Azt hiszed, mert a hülye asztalánál ülsz, neked mindent szabad?

KORNÉL: Hülye asztala..., hülye asztala... Ez jó. Ezt megjegyeztem. Talán fel is használok...

KERESZTESEK: Csodát a bolondnak! Csodát a bolondnak!

PAOLO: Ha nem kell a pénzem, miért tartogatod?

NYOMORÉKOK: Alamizsnát! Alamizsnát! Nekem! Nekem! Ide nekem!

KORNÉL: Tartogatnám? Soha! *(Odadobja a vaknak, aki bekötött szemmel elkapja, majd feláll.)*

VAK: Uraim, látok!

(Az asztalnál ülők elnémulnak.)

KORNÉL: Na mi van?

KERESZTESEK: A szentségit! Látjátok? Lát!

KORNÉL: Na, Paolo, ennyit ér a pénzed...

ARNOLD: *(Röhögve.)* Ez csaló! Ez biztos, valami nagy csaló!

PAOLO: Meglátja a vak a pénzt. Ez lenne a csoda, Kornél? *(Hisztérioszra néz.)* De hát itt ül a csodák felszentelt szakértője. Hisztériosz, mit szólsz hozzá?

HISZTÉRIOSZ: *(A csámcsogásból felüti a fejét.)* Mihez?

KORNÉL: A csodához.

HISZTÉRIOSZ: A csoda? *(Lenyeli, megtörli a száját az asztalkendőben.)* A csoda anyaszentegyházunk idevágó rendelkezései szerint olyan természeti jelenség, amilyenre a természet nem képes, vagyis csoda, ha megtörténik. Valódisága bizonyítandó, amihez vizsgálóbizottság felállítása szükséges, mely bizottság vezetője Őszentsége, a római pápa...

KORNÉL: Vagy annak földi helytartója. Inkább azt mondd meg, hogy csoda-e, ha a vak lát.

HISZTÉRIOSZ: Az? Az nem csoda. Ha a vak lát, akkor nem vak. Vak az, akinek csoda kell ahhoz, hogy lásson. Kérdés, kell-e csoda ahhoz, hogy valaki vak legyen...

KORNÉL: Le tudnád ezt fordítani atyám mondjuk egy akasztókötéltre?

HISZTÉRIOSZ: Egy vakot lefordítani akasztókötéltre? Nem... Azt hiszem, nem... *(Elgondolkodik.)* Miért kérditek?

KORNÉL: *(Fölteszi a lábát az asztalra, kényelembe helyezi magát.)* Mert unatkozom...

ARNOLD: Te nekem itt nem fordítgatsz semmit, érted?! Mert mindjárt nem unatkozol!

YVETT: Kezdj már egy dalba, kedves Kornél, mielőtt még bárki azt hinné, hogy ha a vak lát, az nem csoda...

KORNÉL: *(Lekapja a lábát az asztalról, feláll, lantját szívéhez öleli, és könnyedén bókol Yvett felé.)* Úrnőm, te vagy az egyetlen, aki lantomat szóra bírnod... , ha ezek nem lennének itt.
(Újabb felzúdulás.)

YVETT: *(Mosolyogva.)* Miért, mi bajod ezekkel?

KORNÉL: Komoly, megalapozott, mondhatni kiérlelt bajom van.

YVETT: Oszd meg velünk, drága Kornél.

KORNÉL: Yvettem, hidd el, untatnálak, és éppen téged, akinek egyetlen szavát nem untam életemben.

ELSŐ KERESZTES: Bókol a bolond!

KORNÉL: *(Első keresztes felé int.)* Az nem zavarna, hogy sötétek és buták. Az sem, hogy kapzszik és haszonlesők...

YVETT: Örvendek, hogy ennyi minden nem zavar ezekben! Ezt akkor sorolhatod.

KORNÉL: Ravasz vagy, úrnőm, már-már dicséretre bírsz. Hát legyen! Hogy mi nem zavar még? Nézzük sorra őket! *(Felugrik, mutatópálcát fog, mutogat a keresztesekre.)* E három úrban csak az nem zavar, hogy még nálam is nagyobb üzletemberek! *(Apródokra.)* A gyermekeket mindig is szerettem. *(Paolora.)* Gazdámban kicsit zavar, hogy az urad, de ez a kicsi már-már nem is zavar. *(Hisztérioszra.)* Kényes problémához értünk. Hogy benne mi *nem* zavar? Mióta a barátom, ezen töröm a fejem. *(Marcora.)* A gyertyatartók és más berendezési tárgyak soha nem zavartak. *(Arnoldra, kis szünet után)* A belső egyszerűség pedig hogy is zavarna, ami ebből az úrból oly meggyőzően árad... Szóval, mint látod, Yvett, engem már majdnem semmi nem zavar. *(Ismét leül, és felteszi a lábát.)* Csak csúnyán ettek.

ARNOLD: Ez bolond!

KORNÉL: Stimmel.

(Felzúdulás. „Tényleg, ez bolond!” kiáltozások.)

KORNÉL: *(Vigyorog. Lassan újra csend lesz.)* Azért most szar lehet nektek.

YVETT: Na de Kornél!

KORNÉL: Igazuk van. Győzelem lantos nélkül olyan, mint vereség lantossal.

PAOLO: Kínos helyzetbe hozol, Kornél. Miért csinálod ezt?

KORNÉL: A saját tetteimmel sem vagyok megelégedve, nemhogy a tieitekkel. Tényleg, mit dicsérjek rajtatok?

ARNOLD: *(Odahajítja a kupáját, nem talál. Kornél meg sem rezzen.)* Az anyád úristenit! *(Az asztalt csapkodják, felugrani készülnék.)*

PAOLO: Dicső lovagjaim, Firenze hősei, kikkel együtt fékeztük meg a vérengző pogányt! Hát nincs senki köztetek, ki bölcsőbb, mint bolondom, és szóra bírja?

ARNOLD: Dehogyan nincs!

KORNÉL: Ott egy úr mintha jelentkezne.

ARNOLD: *(Föláll, kissé bikás.)*

KORNÉL: *(Látványosan megijed.)* Várj, jó uram! Könyörgöm, maradj a helyeden! Most, hogy így állva látlak, beismerem, hogy nem tudok dalolni. S ezért e sok-sok élc, mi inkább engem illet. Hiszen szentföldet pogánytól menteni én nem voltam ma. S te első voltál, ha nem csalódom. Ezek gyertyái közt tiéd az egyetlen, ami még mindig ég. Mondd, hogy csinálod? De ne most válaszolj! Csak ülj, csak ülj, pihend ki reggeli fáradaimaid! Mert nem kevés, mi száradt komos lelken, míg becses papunk föl nem oldozott, s a jó hírt azonnal szertekürtölé.

HISZTÉRIOSZ: *(Sípító hangon.)* Mondtam, ez titok!

KORNÉL: Hagyj beszélni, istennek munkatársa, hisz oly hőst dicsérek most, kinek válláig sem érsz. Mit válláig! A köldökéig. S még innen is mehetnék egyre lejjebb. De fölfelé megyek. Egy kis türelmet, Arnold! *(A többiekre mutat.)* Hadd kezdem itt a mélyben, köztetek. Tudjátok, mik vagytok? Sápadt, görbe farkú férgek. Mit férgek! Szidásra is alkalmatlanok. Titeket dicsérni, mikor van itt, ki annyival fölöttünk, hogy már nem is dicsérhető? Hol voltatok, míg ő elől a szent ügyért pogányt, ebet, asszonyt s gyermeket kardélre hányt? Hátul. *(Fenyegetőleg a harmadik apródra mutat.)* Főként te, apródom, téged láttalak. Két tucat ha van, kikkel végzett rövidke fegyvered, bár mentséged, hogy még zsenge vagy. Hús lesz talán? Netán tizenhét? Inkább tizenhatnak mondalak. *(Paolohoz megy.)* S most, jó uram, te jössz, hiába ereszkedsz egyre lejjebb. Sze-

medbe mondom, még ha megvonod holnapi ebédem, akkor is, hogy szégyellek. Hát mit tettél velem? Égő gyertyát tartva bamba képpel én kéne mögötted álljak, és tessék, most ellened vagyok. Hányadik voltál a sorban? Sehányadik! Igencsak mögötted volt a sor. Nem vagy te áruló? Ha az tán nem is, de Firenze szégyene. Különc széplélek, fűj!

És az a hős, kit most helyetted dicsérnem kell, mondd, mit keres az asztal végiben? Ha ölni nem tudsz, legalább tiszteld, aki öl. Ne vásott kötélre lógasd előbb, majd szánakozz, hanem rangot s pénzt adjál neki. Ha egyáltalán elfogadja tőled. Mert ki ő? Eddig szidásotokkal dicsértem őt, s mostantól dicséretével szidlak titeket. A cserzővarga fiának dicséretével, kit méltatlanul megvetett a város. Csak mert az úri népnek szag s a munka egyaránt bűdös. És efféle ifjúnak önnön szagából kitörni oly nehéz. De ő mégis az ég felé törekszik, mint lángja is mutatja. (*Arnold a maga módján fészeng.*) Nem kell szégyellned, mert dicsőséged ez. Ó, hogyha életrajzírónak elfogadnál! Tudjátok ti, mi szörnyű stációkon kell nálunk egy cserzővarga fattyának keresztülmennie? Törvény gátolja mindenütt. Ha szerezhetsz, azt mondjátok, lop. Ha árut szállít, azt mondjátok, csempész. S ha szépséges nőit védve Firenze legmocskosabb utcáin párbajban győz, ti azt mondjátok, gyilkos. Irigységtek elől futásra kényszerül. De íme, itt, hol ti gyáván küzdőtök, ő bátor. Első a sorban, hol az első sor csak ő. És akkor az eszéről még szó sem volt. Miért is lenne? Hisz ösztönlény. Igazi archetípus. Szinte fáj nekem, hogy itt ül köztetek. (*Odalép Arnoldhoz.*) Ó, Arnold! Az efféle nép közt, mit gazdámval együtt már bátran nevezhetek csőcseléknek, nincs neked helyed! (*A hőna alá nyúl.*) Na gyere. Gyere, ne szerénykedj, csodás múltú Arnold! Hisz tudod, ezek ma miért fizetnek engem? Hogy bolondot csináljak belőled! Vagy, ha azt nem lehet, legalább hülyét! Érted? Belőled, ki ma már messze több vagy a semminél. Belőled, kinek holnaptól hatalma a végtelennél alig kevesebb. Belőled, hülyét. Hát tehetem? Engedné azt a lélek, ha még oly durcás is, mint az enyém? Engedné azt az ész, az érdek? Nézz végig rajtuk. Most, hogy szálnalmas tervük felfedtem előtted, mert felfedette velem a lelkiismeret, már reszketnek. Gyávák közt ülsz, Arnold! Gyere! Gyere! (*Közben a bolond asztalához kíséri, a széket mutatja.*) Ez az a hely, ahonnan átláthatod förtelmes cselszövés-

seik. Üres széked, bamba szolgád a gyertyáddal is mennyire látszik innen, ugye? A frász a képükön. A titkolt káröröm dudvás szívük helyén. Igyál is! *(Itatja.)* Igyál, igyál, igyál, mert e satnya látvány józanul el nem bírható. És szidd őket, ahogy csak patkány szidhat süllyedő hajót, vagy tetű vedlő kutyát. Ül le, és alázd meg végre ezt a bugris szolganépet úgy, ahogy csak tőled telhet. *(Arnold leül.)* Vagy ne is szólj, csak nézd, mily epével irigylük, hogy te vagy az egyetlen, ki ma engem így vagy úgy, de őszinte szóra bírt, mélységes uram!

(Függöny)

Nyolcadik jelenet

(A kert. A gyóntatószéknél öt igen-igen ledér öltözetű hölgy. Mondhatni, kurvák. A Madám ül a gyóntatószékben, a többi lány pedig kívülről obszcén ábrákkal rajzolgatja tele.)

ELSŐ KURVA: Nem lesz ebből baj?

MADÁM: Miért? Ez gyóntatószék. Más elmondja, mi lerajzoljuk.

ELSŐ KURVA: És a gyónási titok?

MADÁM: Na ne röhögtes! Ahány papot én már meggyóntattam! Egy lateráni zsinatra valót. *(Nevetnek.)*

ELSŐ KURVA: Hisztérioszt is?

MADÁM: Ugyan! A kis Hisztit hagyjad!

ELSŐ KURVA: Azért én megpróbálkoznék vele.

MÁSODIK KURVA: Na, szomjan is halnál, amíg abból kicsavarnál valamit.

ELSŐ KURVA: Szerinted én rossz kurva vagyok?

(Nevetés. Ezalatt Yvett idegesen be. A kurvák felugrálnak, ruháikat lehetőség szerint összehúzzák.)

YVETT: Mit ültök itt kint?

MADÁM: De hiszen arra várunk, úrnő, hogy visszavonulj.

YVETT: Úrnő? Ahhoz úr is kell. Na mozgás, mozgás befelé! Már rég ott volna a helyetek.

(A kurvák ki, Yvett észreveszi az összefirkált gyóntatószéket. Idegessége sem bír elfojtani egy mosolyt.)

HISZTÉRIOSZ: *(Középen be, meglátja a gyóntatószéket, fejéhez kap.)* Tudtam, tudtam!

YVETT: *(Megdöbbszentő hangon ráüvölt.)* Na ezt most nagyon hagyd abba!

HISZTÉRIOSZ: Nyugodj meg, nincs semmi baj!

YVETT: Még. Egyelőre. Pillanatnyilag. Éppen.

KORNÉL: *(Be. Egy női fehéreneműt dob oda Hisztériosznak.)* Munkára, kolléga! Ezt a lányok küldik, hogy ne a stóláddal törölgesd. Először csak így szárazon, különben foltos lesz, azt mondták.

HISZTÉRIOSZ: Igazán köszönöm. *(Törölgetni kezd.)*

YVETT: Mi volt ez, Kornél? Mi volt ez?

KORNÉL: Csupán ujjgyakorlat. Mondhatni, prelűd.

YVETT: És azt is tudod, te félkegyelmű, hogy mi jön utána? Mert én igen. A gyászdal.

KORNÉL: Ki van zárva. Indulón töröm a fejem.

YVETT: Figyelj! Én ma délután kint jártam.

KORNÉL: Láttalak. Még a csontfűrész is jól áll neked.

YVETT: Hülye. Ugye tudod, hogy Arnold megveszett? Itt egy napig sem maradhatunk! Elevenen akar megnyúzni minket.

KORNÉL: Téged dezinformáltak. Az akasztás a rögeszméje, beszéltem vele.

YVETT: Ez cinizmus. Ostoba cinizmus.

KORNÉL: Vagy-vagy, ahogy egy dán úr mondja majd, kedves Yvett. Az ostobáknak nem áll módjukban cinizálni. Még ez a szerencsém. Egyébként kenyér nélkül maradnék.

YVETT: Meghalunk! Fogd már fel végre, hogy meghalunk!

KORNÉL: *(Komolykodva.)* Szörnyű hír, ne is mondd! A városban hallottad?

YVETT: Igen.

KORNÉL: Mondd, hogy tréfálsz!

YVETT: Nem tréfálok.

KORNÉL: Az nagy kár... Azért szaladgálni egy csontfűrészsel le a föl Jeruzsálemben, hogy ezt megtudd... Miért, miért nem kérdez meg engem senki ezekről még otthon?

HISZTÉRIOSZ: *(Előbújik a gyóntatószékből.)* Látszik még?

KORNÉL: Csak a makk, atyám, csak a makk.

YVETT: Takarodjatok! Én köztetek megőrülök. *(Hisztériosz ki.)*

KORNÉL: *(Átöleli a bögő Yvettet.)* Nyugodj meg végre!

YVETT: Hát te se értesz meg? Én félek ettől az embertől. Nagyon félek. És most még te is csak...

KORNÉL: Tudom, drágám. És most még én is csak.

YVETT: Van olyan ember, akinek a pusztasága is veszélyes, attól függetlenül, hogy kútban ül vagy trónon.

KORNÉL: Ez bölcs mondás volt. Akkor most mi legyen?

YVETT: Ölesd meg!

KORNÉL: Én?

YVETT: Igen, te. Itt mindent te csinálsz.

KORNÉL: Ez azért túlzás. *(Átöleli Yvett derekát.)* Vagy még remélhetek, asszonyom?

YVETT: Most ne pimaszkodj! Ölesd meg!

KORNÉL: A csókodért se. Rút dolgot kérsz.

YVETT: De hasznosat.

KORNÉL: Haszon, haszon, haszon! Mondhatni, kudarc, kudarc, kudarc, ha nem a józan ész szerzi, hanem a megrészegült ököl.

YVETT: Te okos vagy.

KORNÉL: Ne dicsérj! Ha zavarban vagyok, nem jut eszembe semmi... Győnnél nekem, Yvett?

YVETT: Te nem is vagy pap.

KORNÉL: Dehogynem, csak erősen titkolom. *(Beülteti Yvettet a gyóntatószékbe.)* Mit is akart tőled Arnold?

YVETT: Na, találd ki!

KORNÉL: Túl flegmán gyónsz. Ez így nem megy. Azaz, mégis kitáldtam. És mennyire akarta?

YVETT: Tudod, a mamájára emlékeztetem. Csak őt szerette...

KORNÉL: Nincs meghatóbb, mint a falloszok memóriája. Csak állnak és emlékeznek a mamára. Ó, pardon... És meddig jutott? Részleteket!

YVETT: A pofonig, atyám, a pofonig.

KORNÉL: Esküszöl?

YVETT: Esküszöm.

KORNÉL: Ez nagyszerű.

YVETT: Miért, atyám?

KORNÉL: Mert akkor még van mit ígérnünk neki.

YVETT: Nem értelek.

KORNÉL: Ugyan. A te pofonod után nincs az a férfi, aki nem menne a sírba érted. Én csak tudom...

YVETT: De Kornél!

KORNÉL: Ismertetném a penitenciát, asszonyom. Ön mostantól egy kicsit kiárusítja magát a messzi haza és a hosszú élet érdekében.

YVETT: Mit beszélsz? Elment az eszed?

KORNÉL: Megjött, Yvettem. Itt az isteni szikra. Mit szikra! Már-már gyertyaláng. Figyelj! Mostantól szóról szóra azt csinálod majd, amit mondok. Ha szót fogadsz, ő majd csak gyalogol és gyalogol és gyalogol. Hát van végszó, ami most ennél többet érne?

(Függöny)

Kilencedik jelenet

(A lakomaterem. Nyomorékok és a Vak nincsenek már bent. Arnold a bolond asztalánál alszik, Marco még mindig mögötte az égő gyertyával. Az asztalon ül a Madám, és az alvó Arnold hajában turkál. Az első kurva egyidejűleg két apróddal foglalatосkodik. A második, a harmadik és a negyedik kurva az asztal alatt négykézláb mászik, az első, a második és a harmadik keresztes az asztalon ellentétes irányban ugyanúgy. Majd a kurvák az asztalra, a keresztesek alá, stb. Buja ricsaj.)

MÁSODIK, HARMADIK és NEGYEDIK KURVA: Jön a farkas, jön a farkas!
MADÁM: *(Félig megfordul, és Harmadik apródra mutat.)* Ez az úr unatkozik!

(A lányok leugrálnak az asztalról.)

ELSŐ KERESZTES: *(Az asztal alól.)* És velünk mi lesz?

HARMADIK KURVA: *(Kancsó bort tölt egy tálba, leteszi a földre.)* Igyatok, kutyuskáim! *(Keresztesek lefetyelnek, egyikük ki-mászna az asztal alól.)* Ülsz! *(Keresztes vissza. Harmadik apródroz.)* Szépfüú, hol kezdjelek? *(Harmadik apród kapálózik, három kurva bajlódik vele.)*

NEGYEDIK KURVA: *(Madámnak.)* Ez impotens.

MADÁM: Olyan nincs...

HARMADIK KURVA: Látod, álomherceg? Olyan nincs. Legalább hadd próbálom fel a ruhád! *(Másik két kurvának.)* Segítsetek már kigombolni! *(Kigombolja a felső két gombot.)* Te, ez szűz.

ELSŐ KURVA: Lássam, lássam! *(A másik három kurva odafordítja felé a harmadik apródot.)* Á, csak félig. Ezek se jobbak!

MÁSODIK KURVA: *(A Madámnak, a harmadik apródra mutatva.)*

Mama, szólj már rá! Ez nem is beszél!

MADÁM: Na ne némázz, apuci!

HARMADIK KURVA: Add már ide! *(Próbálja leszedni az apród nadrágját.)*

ELSŐ KURVA: *(A harmadik keresztesnek.)* Na, gyere nyöszörögni, békeharcos.

ELSŐ APRÓD: *(Csalódottan.)* Mi nem mehetünk?

ELSŐ KURVA: *(A falnak támaszkodik, behuntyja a szemét, az ujjain számol háromig, majd legyinti.)* Na, gyertek!

(Első és második apród, harmadik keresztes, első kurva el.)

HARMADIK KURVA: Na, nekem ebből elegendem volt. *(Második kurvához.)* Csináld te!

MÁSODIK KURVA: *(Azonnal a negyedik kurvához.)* Nekem is. Csináld te!

NEGYEDIK KURVA: *(Harmadik apródhöz.)* Nekem is. Csináld te!
(A harmadik apród megtépázott ruházatban nem csinálja. Elalszik.)

HARMADIK KURVA: *(A keresztes felé nyújtja a lábát.)* Lábhoz, kutyusok! *(Példáját a másik két kurva is követi. Keresztesek négykézláb oda. Harapdálják a lábakat.)*

MADÁM: *(Ásít.)* Hát ilyet nem láttam! E mellett még én is elalszom!
(Rázni kezdi Arnoldot.) Mókuska, feltámadtak a törökök!

ELSŐ KERESZTES: Fel ne költsd!

MADÁM: Na mi van? Csak nem félsz tőle?

ELSŐ KERESZTES: *(Kis szünet.)* Á, dehogy!

MÁSODIK KERESZTES: Csak nem jó a tűzzel játszani.

MADÁM: Tényleg, újabban milyen szép nagy gyertyája van. *(Kikapja Marco kezéből a gyertyát, leugrik az asztalról. Arnold feje koppan. Ébredszik.)* Ide nézzetek, lányok! *(Szájába veszi a gyertyát egy pillanatra, úgy, hogy az ne aludjon ki.)*
(Közben Yvett be. A sarokban áll, nem veszik észre.)

KURVÁK: Én is, én is, én is!

(Keresztesek négykézláb megdermednek, Arnold felébred. Józsan. Nyugodtan feláll, odamegy a Madámhoz, kiveszi a kezéből a gyertyát, visszamegy Marcohoz, lekever neki egy hatalmasat, kezébe adja a gyertyát, aztán üvölni kezd.)

ARNOLD: Takarodjatok, ribancok! *(Egyiket ellődítja.)*

KURVÁK: Strici! Strici!

ARNOLD: Azt mondtam, takarodjatok! *(Kereszteseznek.)* Azt mondtam, takarodjatok! *(Azok még meg vannak dermedve.)* Mozgás, mert kiharapom a tökötüket! *(Mindenkit kidobál, majd libegve leül és rámutat Kornél asztalára.)* Marco, tényleg annál ültem egész este?

MARCO: Aha.

ARNOLD: Akkor megölöm a bolondot. Szétverem a fejét.

YVETT: Könyörgök, ne! Bár megérdemelné, de érd be ennyivel. *(Arnold most veszi észre. Yvett körülmutat.)* Hisz ez férfimunka volt.

ARNOLD: Akkor gondolom rég nem látott ilyet. Mit akar, asszonyom?

YVETT: *(Innentől kezdve vásári komédiásként ripacskodik.)* Látszik rajtam, hogy valamit akarok?

ARNOLD: Látszik. Mit akar? Gyorsan mondja, mert fáradt vagyok.

YVETT: Nem tudok elaludni. Reméltem, hogy még itt talállak. Fordult a kocka, Arnold. Veled most nagyon nagy dolgok történtek. *(A gyertyára mutat.)*

ARNOLD: Nem nagy dolgok, hanem csoda.

YVETT: Tudom, tudom... Talán az Úr választotta vagy. Csak Ő menthette meg az életed, s vele az én lelkem nyugalma azon a szörnyű hajnalon. Ő Arnold! Azt én se éltem volna túl, ha Isten akkor rajtad nem segít...

ARNOLD: Mária nem engedte, hogy maguk fölkössenek.

YVETT: Hát persze! Mária! Csodát küldött rád. És ma békével visszavezetett közénk.

ARNOLD: Békével? Itt? Én? Soha!

YVETT: *(Magának bólogat.)* Igen. Ettől féltem. És mostantól talán módodban lesz akár bosszút is állni e szörnyű tett miatt. De nem ezért jöttem... Nem ezért kerestelek meg, kockáztatva mindent... Tudom, hogy nincs bocsánat...

ARNOLD: Maga ne féljen.

YVETT: Hát mégis remélhetek? Mégis? *(Arnold szólni akar, de közbevág.)* Ne szólj! Hagyj remélni! Hagyj kiönteni a szívemet, s ne kérdezd azt se, miért teszem. Nem tudom! Mit tud egy nő, Istenem... A nő csak érez. Retteg, oltalmat keres, s mikor találja, megtorpan. Visít, karmol, balgán pofozkodik...

ARNOLD: Elég erősen.

YVETT: Könyörgök, csak nekem bocsáss meg, ha férfiúi büszkeséged engedi... De mit beszélek, hiszen nem ezért jöttem... Arnold, én elárulni jöttem a férjemet! Igen, ez árulás! Az életed jöttem menteni...

ARNOLD: Az én életem?

YVETT: Esküszöm! Férjem, vagy szívesebben mondom: börtönőröm, nem egy, száz merénnyt tervez azóta ellened. Csapdák lesnek rád mindenütt. Csapdában vagy még e percben is.

ARNOLD: Úgy nézek ki, mint aki fél?

YVETT: Nem, nem. De gondold el: így kettesben... ha most ránk törne Paolo, szent joga volna, hogy megöljön. Téged is, engem is. Hatalmas pártfogóid sem tudnának megmenteni. Jaj, tán jobb, ha mégis elmegyek...

ARNOLD: Még ne! Maradjon, asszonyom. Megmentem én önmagamat ha kell, és magát is meg tudom menteni.

YVETT: Tudom, Arnold. Itt, most talán igen... De otthon? Mi hajnalban indulunk. Menekülünk előled, mint a gyáva kutyák... Visznek engem is, úgy, ahogy hoztak: mint a rongyot. Igen, menekülünk, még mielőtt tudnál uramnak ártani. De holnaptól Firenze minden ácsa, kötélverője a te bitófádon dolgozik!

ARNOLD: Ott születtem, ott fogok meghalni.

YVETT: Pont ettől féltetek. Persze, egy igazi férfi nem is beszélhet másként... Tudom, hogy egyszer neked megígásolták Firenze trónját. Tudom, és az egész város tudja, hogy van valaki... igen... aki talán alkalmasabb uralkodó volna, mint Paolo...

ARNOLD: Hát ebben biztos lehet.

YVETT: Ó, igen. De te mától bármit megtehetsz. Lehetsz akár a Szentföld első királya. Miért is ne? Biztos nem kell neked már egy olyan porfészek, mint Firenze.

ARNOLD: Mondtam, hogy ott születtem.

YVETT: *(Felkiált.)* Arnold, kérlek, ne gyere haza! Az egyetlen férfi vagy, kit félték! *(Magának.)* Úristen, mit mondtam... És hiába mondtam. Látom a félhomályban is: arcod eltökélt. Látom, hogy egyszer majd visszatérsz, bármennyi szenvedésbe, életbe kerüljön is a visszatérte. Jössz majd, mint maga a végzet.

(Egészen közel állnak már egymáshoz. A párbeszéd során időig lassan közeledtek. Arnold kissé bamba vigyorral áll. Már teljesen el van varázsolva. Yvett már-már könnyes.)

ARNOLD: Asszonyom...

YVETT: Igen, igen, látlak Firenze trónján. Magam mellett. Egyszer... *(Megrázkodik, megint határozott hangon.)* De még oly messze az a nap. Arnold, egyetlen kérésem van. Ezt nem tagadhatod meg, hisz miattad kérem. Miattunk...

ARNOLD: Asszonyom...

YVETT: Lehetetlen, tudom, de mégis... Ez a láng, ha otthon, a Santa Maria templom oltárán loboghatna... Arnold, add ide nekem azt a lángot! Majd mindenki szeme láttára, mégis titokban viszem. Hajónk minden mécsesét vele fogom meggyújtani. A fáklyákat is. Nem alszik ki soha. Ez az egyetlen módja, hogy eljusson Firenzébe, és megóvjon téged, akár távol jársz, akár közel...

ARNOLD: Nem. Ez a Szent Láng. Én szereztem. És én fogok belovagolni vele Firenzébe.

YVETT: *(Csábító mosollyal.)* Nem is eladó? Hisz miattad kérem.

ARNOLD: Nem.

YVETT: *(Még közelebb lép.)* Értem se?

ARNOLD: Érted se. *(Átöleli. Nagyon rövid csönd.)*

KORNÉL: *(Bent van, ki tudja, mióta)* Értem se?

YVETT: *(Sikolt.)* Kornél, te mindent hallottál?

KORNÉL: Hogy hallottam-e? Ez így kevés...

(Függöny)

Tizedik jelenet

(Ugyanaz a szín. Középen Arnoldot öt katona tartja fogva. Előtte Paolo, kezében törrel. Yvett zokog. Marco szintén lefogva. Kornél kezében a gyertya. Az egész ház népe bent.)

YVETT: *(Továbbra is ripacszkodva.)* Az én bűnöm! Az én bűnöm! Bocsáss meg neki, Paolo!

PAOLO: Kuss! Azt mondtam: kuss! Tudni akarom, mi történt?!

KORNÉL: Minek annyit tudni? Most megölnöd végre, vagy azt mondogatod, hogy kuss? Mert, ugye, ez nem mindegy...

ARNOLD: Te engem soha nem mernél megölni.

KORNÉL: Vagy adjak inkább egy másik tört, uram? Hiszen mégis csak azzal vágta el az akasztókötelét...

PAOLO: Te most hallgass! Azt kérdeztem, mi történt?!

ARNOLD: *(Röhögve.)* Az akasztókötelem? Ezzel?

KORNÉL: Bizony. Nyisz-nyisz... Jól megijesztettünk, mi?

ARNOLD: (*Rángatózik, üvölt.*) Nem igaz! Soha! Mária! Engem Mária! (*Kornélra köp.*)

HISZTÉRIOSZ: (*A gyertyára mutat.*) Hát szabad ekkorát köpni a szent lángra?

KORNÉL: Mint a pinty, úgy kialszik...

ARNOLD: Te... Te... Széttéplek, te... (*Mozdulna, de a katonák visszarántják. Paolo a torkának szegzi a kést. Hisztériusznak, kétségbeesve.*) Atyám, ugye, velem csoda történt?!

HISZTÉRIOSZ: Hát persze, fiam. Csakis. És ha tudnád, még mennyi csoda vár rád, hogy örülnél.

ARNOLD: (*Kornélnak, megnyugodva.*) Te mocsok! Azt gondoltad, hogy elhiszem?... Te mocsok...

PAOLO: (*Yvettnek.*) Mi történt itt, te ringyó?!

YVETT: (*Mint az elakadt lemezjátszó.*) Az én bűnöm, az én bűnöm! Bocsáss...

PAOLO: Csend!

KORNÉL: Tartok tőle, hogy ebből ma már nem lesz semmi, uram. Rögtön az elején kellett volna. Elvesztetted a lendületedet.

PAOLO: Az eszemet veszítem el!

KORNÉL: Na jó. Amikor bejöttem, ez (*Arnoldra mutat*) éppen azt ígérte, hogy elviszi égve ezt a lángot Firenzébe. Szerintem keresztényi gondolat. Mondhatni tipikusan keresztényi. Ennek ellenére én megölném. Azt hiszem, így lenne praktikus...

ARNOLD: A sorssal játszol. Velem csoda történt! (*Kés feszül a torkának.*) Mária fia vagyok! Nem mered! A sorssal!

PAOLO: Sorsok! Engedjétek el. (*A katonák elengedik. Csend.*) A lábad nem teszed többé Firenzébe.

ARNOLD: (*Nyugodtan.*) Én fogok belovagolni a lánggal.

KORNÉL: Tudtam. Tudtam, hogy ez lesz...

PAOLO: (*Kornélnak.*) Kuss! (*Arnoldnak.*) Azt mondtam, a lábad nem teszed többé Firenzébe.

ARNOLD: Én meg azt, hogy én lovagolok be a lánggal.

PAOLO: (*Megragadja Arnold mellén a ruhát.*) A lábad nem teszed be!

ARNOLD: Én lovagolok be. (*Majdnem összeér az arcuk.*)

KORNÉL: Ez így meddő. Mondhatni, unalmas. Volna egy áthidaló javaslatom... Menjen gyalog. Vigye el úgy, ha tudja. Úgyse

tudja. Megesküszik a lángra, az anyja életére, Szűz Máriára és az örök kárhozatra, hogy gyalog és egyedül ...

ARNOLD: A szolgálammal.

KORNÉL: ... és a szolgáljával elviszi a lángot. Te, uram, megszábadulsz egy kínzó gondtól, ő pedig elnyeri hülyesége méltó jutalmát: szomjan vész az utolsó csonkig égett gyertyájával a Libanon hegység egy kies zugában.

ARNOLD: És ha elviszem?

KORNÉL: *(Ezt is Paolonak, könnyedén.)* Ha elviszi? Akkor ő lesz Firenze ura. Esetleg Rómáé is. Miért lenne alkalmatlanabb pápának Hisztériosznál? Neki is lehetnek ambíciói, nem?

HISZTÉRIOSZ: *(Zavarban és méltatlankodva.)* Na de Kornél!

KORNÉL: *(Továbbra is Paolonak.)* Akkor te pakolsz, uram, és mész. Hidd el, jobban jársz. Nem neked való az uralkodás. De nem viszi el. Az első szélben kialszik a gyertyája. Nem sokat kockáztatsz.

ARNOLD: Na, herceg úr, félsz? Még így is félsz?

PAOLO: Nem.

ARNOLD: A szolgálammal megyek, és te is megesküszöl.

PAOLO: Jó.

ARNOLD: Gyerünk, atyám!

PAOLO: Még meggondolhatod magad.

ARNOLD: Nem szokásom magam meggondolni.

KORNÉL: *(Hisztériosznak.)* Gyorsabban, atyám, mert már fáradtak vagyunk. A keresztet.

HISZTÉRIOSZ: *(Előveszi a feszületet. Kissé tétován)* Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében... *(Kornélhoz, tanáctalánul.)* És most mi jön?

KORNÉL: Majd én mondom. *(Arnold mellé megy.)* Ismételd, Arnold! Esküszöm erre a krisztusi lángra, hogy ma reggel...

ARNOLD: Erről nem volt szó.

KORNÉL: De, ma reggel.

ARNOLD: Jó. Esküszöm erre a krisztusi lángra, hogy ma reggel ...
(Az eskü szövegét Arnold jól érthetően elmondja Kornél után.)

KORNÉL-ARNOLD: ... a szolgálammal gyalog elindulok Jeruzsálemből, és azt, és ugyanazt a szent lángot, amelyre most esküszöm, elviszem Firenzébe, a Santa Maria del Fiore oltárára. Esküszöm továbbá, hogy ha e láng az úton kialszik Firenze földjére a lábam holtomig nem teszem. Isten engem úgy segítjen.

HISZTÉRIOSZ: Amen.

ARNOLD: Te jössz, Paolo. Esküdj, hogy mihelyt megérkezem, rögtön eltakarodsz.

KORNÉL: Ezt próbáld kulturáltan megfogalmazni. Segítsek?

PAOLO: *(Int Hisztériosznak.)* Nem kell.

HISZTÉRIOSZ: Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, amen.

PAOLO: Esküszöm erre a krisztusi lángra, hogy vivőjét nem akadályozom útján. Esküszöm továbbá, hogy ha megérkezik Firenzébe, a várost rögtön elhagyom.

YVETT: Feleségemmel együtt elhagyjuk. Pardon...

KORNÉL: Hát persze. *(A gyertyára mutat.)* Elfújhatom?

YVETT: Hagyd. Hisz úgys kialszik. *(Arnoldnak.)* Ha véletlenül én mégis a menybe, s te a pokolba, nagy szerelmem, úgy ég veled. Már sose találkozunk. *(El.)*

ARNOLD: Mi volt ez? Mi történt itt?

(A ház népe közben lassan el.)

PAOLO: Minek annyit tudni, Arnold? De fel a fejfel. A csodában azért hinni kell. S én megtartom esküm, ebben biztos lehetsz. Hát jó utat. *(El.)*

ARNOLD: Nem érvényes! Atyám, ezek becsaptak! Ugye, nem érvényes?!

HISZTÉRIOSZ: *(Félénken csóválja a fejét.)* Sajnos az érvényes, fiaim. Ennél az eskütípusnál a láng jelenléte döntő.

ARNOLD: S ha megszegem?! Mi vár rám, atyám?!

HISZTÉRIOSZ: *(Már az ajtóból.)* Halál! Szörnyű halál! Testeteket kiveti a föld, lelketeket visszaadja az ég. Örök kárhozatban lesz részed. *(Felemeli az ujját, örül.)* Örök kárhozatban! *(El.)*
(Csend. Hárman vannak.)

KORNÉL: *(Marco kezébe adja a gyertyát, vállon veregeti.)* Csak így tovább, fiú. Vinni kell, nem beszélni. Na, vigyétek. *(Indulna, majd megfordul.)* Azért megkérdem tőled is: gondolkodtál már azon, hogy mikor nemesb a lélek?

ARNOLD: *(Közelebb lép.)* Én igen...

KORNÉL: *(A szemébe néz.)* És?...

ARNOLD: *(Elkapja Kornélt, és a fejét ütemesen a padlóba verdesi.)* Minden csupa vér, közben hörög) Most... most... most... most...

(Függöny)

MÁSODIK FELVONÁS

avagy a bolond utolsó története

ARNOLD, zarándok

MARCO, semmi

ÖT DÍSZLETES, a színház alkalmazottai

KORNÉL, szellem

KERESZTES, rabló

ÖREG VÍZHORDÓ, hitetlen

KÉT VÁNDOR, egy vándor

FOGADÓS

FOGADÓSNÉ

LÁNY

TIZENKÉT GYEREK

APA

ANYA — menekültek

KISLÁNY

HALDOKLÓ, mérgezett ember

MOLNÁRNÉ, a malom őre

(Játszódik a színpadon, bármikor.)

(Téljesen üres, díszlet nélküli színpad, hátul a színház csupasz falával. Félhomály. Ez a félhomály kíséri végig az egész felvonást. Arnold és Marco a gyertyával jönnek. Marconál batyu is.)

ARNOLD: Megállunk. *(Marco is megáll.)* Eszek. *(Marco odaadja a gyertyát Arnoldnak. Ennivalót vesz elő. Visszaveszi a gyertyát Arnoldtól és leülnek. Arnold sokáig eszik, majd visszaveszi a gyertyát.)* Na egyél! *(Marco eszik.)* Késő van.

MARCO: Aha.

ARNOLD: Itt alszunk. *(Marco leteríti a pokrócokat.)* Ennél már úgyse lesz sötétebb ... se világosabb.

MARCO: Aha.

ARNOLD: Megszoktad?

MARCO: Aha.

ARNOLD: *(Felüvölt.)* Miért nem beszélsz soha, az anyád úristenit?!

MARCO: Mert azt szereted.

ARNOLD: Na és? Beszéljél már valamit, mert megjáród!

MARCO: Jó.

ARNOLD: Mi jó?

MARCO: Beszélek.

ARNOLD: Na, akkor beszélj!

MARCO: Mit?

ARNOLD: Amit akarsz.

MARCO: Nem akarok semmit.

ARNOLD: Dehogynem akarsz. Akarsz te. Nagyon is akarsz. Mit akarsz? Na ki vele, mit akarsz?

MARCO: *(A gyertyára mutat.)* Őrizni, amíg alszol.

ARNOLD: Nem alszom. Mit akarsz?

MARCO: Akkor aludni.

ARNOLD: Mást nem? Nem akarsz te inni? Baszni sem akarsz? Ne mondd, hogy nem!

MARCO: Most nem.

ARNOLD: Akkor mikor?

MARCO: Majd.

ARNOLD: Semmi majd. Most itt mit akarsz.

MARCO: Te megmondod.

ARNOLD: Bolond vagy. Esküszöm, hogy bolond vagy.

MARCO: Jó.

ARNOLD: Neked minden jó? Ha nem mondasz valamit, neked is szétverem a fejed.

MARCO: Akkor kialszik a gyertya.

ARNOLD: *(Üvölt.)* Nem alszik ki! Ezerszer megmondtam, hogy nem alszik ki.

(Csönd.)

MARCO: Tudom.

ARNOLD: *(Békülékenyen)* Na fogsz beszélni?

MARCO: Igen.

ARNOLD: Mert én beszélgetni akarok. Érted?

MARCO: Miről?

ARNOLD: Hát ..., hát... Firenzéről.

MARCO: Az még messze van.

ARNOLD: Na és? Akkor minek jössz velem?

MARCO: Mert azt mondtad.

ARNOLD: De előtte miért jöttél velem?

MARCO: Csak.

ARNOLD: Ne hazudj!

MARCO: Te mondtad, hogy beszéljek. *(Csönd.)* Lovasok.

(Hallgatóznak, tényleg lovasok.) Megelőz bennünket a hírünk.

ARNOLD: Az jó.

MARCO: Vagy nem.

(*Megint csönd.*)

ARNOLD: Miért jöttél velem? Ez most már érdekel.

MARCO: Mert te olyan vagy.

ARNOLD: Milyen olyan?

MARCO: Akivel érdemes.

ARNOLD: Azt hiszed, hogy megszeded magad mellettem, mi?

MARCO: Igen.

ARNOLD: Az biztos. Na, alvás!

(Marco alszik, Arnold ülve bóbiskol, kezében a gyertya. Öt fehér ruhás, kísérteties külsejű férfi, továbbiakban Díszletesek, köveket hord be a színpadra, esetleg homokot szórnak szét, sivatagszerű pusztát varázsolvá belőle. A háttér is szürke vászon borítja. Munkájuk végeztével távoznak, majd kis idő múlán a Keresztes hátulról bejön. Jelentős méretű kést szegez az alvó Arnold torkának.)

KERESZTES: Fura ez a szürkület, nem? (*Arnold felébred, de a kés még jobban a torkának szorul.*) A csicskásodat még hagyod aludni!

ARNOLD: Mit akarsz?

KERESZTES: Na találgass! Inged, gatyád, pénzed.

ARNOLD: Kitaposom belőled a szart.

KERESZTES: (*A gyertyára mutat.*) Előtted is a híred, mögötted is a híred. Egy szökevény mindent tud.

ARNOLD: Egy leprásnak jobban örülnék.

KERESZTES: Csak ne válogassunk! Na vetkőzz! (*Kiveszi Arnold kezéből a gyertyát.*)

ARNOLD: (*Vetkőzik.*) Ha elfújod, meghalsz!

KERESZTES: Te mindenkiről azt hiszed, hogy hülye.

ARNOLD: Velem már mindent meg lehet csinálni?

KERESZTES: Igen.

ARNOLD: (*Majdnem nyugodtan.*) Az anyádba kellett volna szétrohadjál.

KERESZTES: (*Csomagol.*) Megértelek, nagyon megértelek. (*Visszaadja a gyertyát, kését maga előtt tartva elháttrál. Tisztes távolságból, mintha ijesztgetne, fúj egyet a gyertya felé, és nagyon gyorsan elrohan.*)

ARNOLD: *(Ráüvölt az alvó Marcóra.)* Te miért nem mozdultál meg?

MARCO: *(Felhagy az alvás tettetésével.)* Mert így odaadhatom a ruhámat.

ARNOLD: *(Meghökkenve.)* Miért adod ide?

MARCO: Hogy otthon visszakapjam.

ARNOLD: Nem kell.

MARCO: De.

(A Díszletesek egy hatalmas falat visznek át előttük a színpadon. Hátrább leteszik. Mire a fal elvonul, Arnold már átvette Marco ruháját. A gyertyával ül. Marco eltűnt. Kis idő múltán Marco jön a falból kialakult ház felől.)

ARNOLD: Hol a víz?

MARCO: Nem ad az öregasszony.

ARNOLD: Akkor elvágod a torkát.

MARCO: Jó. Akkor hozok mást is.

ARNOLD: Siess, mert szomszédok veszek!

(Marco eltűnik a fal mögött. A másik irányból egy öregember jön két vödörrel a vállán. Fején turbánszerűség.)

ARNOLD: Hé, te!

ÖREG VÍZHORDÓ: Igen, uram.

ARNOLD: Mit viszel?

ÖREG VÍZHORDÓ: Vízet, uram. *(Arnold felugrik, odarohan, beleiszik az egyik vödörbe.)* Bizony, messze van a kút, uram. *(Arnold még mindig iszik.)* Allah büntet minket ezzel a szárazsággal.

ARNOLD: *(Kiveszi a fejét a vödörből.)* Isten büntet téged, te kutya.

ÖREG VÍZHORDÓ: *(Támolyog a vödörrel, majd le teszi őket.)* Lehet, uram, ha te mondod. *(Arnold közben visszamegy a gyertyához.)* Te is zárándok vagy, uram?

ARNOLD: *(Felmutatja a gyertyát.)* Tudod, mi ez, te pogány?

ÖREG VÍZHORDÓ: Gyertya, uram.

ARNOLD: Ebben a tűzben fog megégni a próféta szakála.

ÖREG VÍZHORDÓ: Nem szeretném, uram.

ARNOLD: Azt tőled majd senki se kérdi.

(Közben odaér Marco, kisebb batyúval a vállán.)

MARCO: Víz nem volt. Hoztam ezt-azt.

ÖREG VÍZHORDÓ: Az ott a mi pokrócunk, uram.

ARNOLD: Mi a tied, te? Na mondd meg, mi a tied itt, te disznó!

ÖREG VÍZHORDÓ: Csak a pokróc.

(Arnold egy mozdulattal leüti, s a gyertyát gondosan eltarva magától rugdosni kezdi az öreget. Marco leteszi a batyut és segít neki. Kirugdossák a színpadról, majd Marco leül és kicsomagol.)

MARCO: Egy jó késük is volt.

ARNOLD: *(A vödörre mutat.)* Igyál!

(Közben a Díszletesek kiviszik a vödröket. Előbbre hozzák a házfalat, átlóban a bal hátsóból a jobb első sarokba, és középtájt el is törik. Hasadék keletkezik. Néhány követ helyeznek még el a színpadon. Arnold és Marco odaindul az így keletkezett romhoz. Arnold megbotlik egy kőben, megrándul a lába. Fél lábon elugrál a hasadékgig, elhelyezi benne a gyertyát, és káromkodva leül. Tapogatja a bokáját, sziszeg. Marco a pokrócba csavarva áll mellette, és nézi. Sokáig nem szól.)

MARCO: Mi van, ha mégis meghalt?

ARNOLD: *(Sziszegve.)* Mi van?

MARCO: Mi van, ha mégis meghalt?

ARNOLD: Nem tudok felállni.

MARCO: Akkor ez mindegy.

ARNOLD: Hogyhogy mindegy? Mikor mindegy?

MARCO: Ha meghalt.

ARNOLD: Nem lenne kár érte. *(Nyög.)* Csinálj már valamit!

MARCO: A bolond.

ARNOLD: Milyen bolond?

MARCO: Kornél.

ARNOLD: Mi van vele?

MARCO: Meghalt.

ARNOLD: És ha meghalt?

MARCO: Akkor téged majd otthon bárki megölhet.

ARNOLD: Hogyhogy megölhet?

MARCO: Akkor neked nem ér semmit az esküd. Akkor te sem érsz semmit.

ARNOLD: *(Megijed.)* De én teljes búcsút nyertem! Induláskor mind teljes búcsút nyertünk! Még te is!

MARCO: *(Rázza a fejét.)* Ez azóta volt.

ARNOLD: *(Felugrik, fél lábon állva megmarkolja Marco pokrócát, és rángatja.)* Nem halt meg! Biztos, hogy nem halt meg! Te is hülyének nézel, te rohadék? Én tudom, hogy mit csinálok!

MARCO: Lehet.

ARNOLD: *(Visszarogyik.)* Nem lehet. Biztos... Betörtem a fejét. Jól betörtem, és ennyi. Majd a kurvák borogatják neki.

MARCO: Akkor jó.

ARNOLD: Nem hiszed?!

MARCO: Majd kiderül.

ARNOLD: *(A bokáját nézi, nyomogatja.)* Ha még egyszer erről beszélsz, nem derül ki neked semmi. Adj ennem!

MARCO: *(Elővesz egy darab kenyeret.)* Ennyi.

ARNOLD: *(Letör egy kis darabot, és odaadja Marconak. Esznek.)* Azért tudod te, hogy nem jársz velem rosszul. Én jó vagyok.

(Közben a Díszletesek hátul felállítanak egy akasztófát, és elviszik a romokat. Marco és Arnold hátranéznak, és végignézik, ahogy a Díszletesek kezénél-lábánál fogva beráncigálják a Keresztet. Ez rángatózik és üvölt.)

KERESZTES: Nem vagyok szökevény! Nem vagyok szökevény!

(A Díszletesek szabályosan fölakasztják, mintha csak díszlet lenne, majd kimennek.)

ARNOLD: *(Jókedvűen.)* Azt még ebben a homályban is látom, hogy megvan a ruhám. Na segíts! *(Feltápáskodik, Marco vállára támaszkodva odasántikál az akasztófához. Lábánál fogva kissé meglóbálja a keresztet.)* Lerúgta a csizmám orrát. Na, állítsd fel a széket!

MARCO: Minek?

ARNOLD: Mert azt mondtam. Nem várom meg, hogy a ruhám megbüdösödjék. Na fogd! *(Odaadja Marconak a gyertyát, vállára támaszkodva feláll a székre, és levágja a Keresztet. Az elterül, fuldokol, hörög. Arnold leugrik a székről. Ettől kezdve nem sántít. Marcohoz.)* Az a halott, akire én azt mondom. Világos? *(Keresztesnek.)* Mi van, még nem vetkőzöl? Összeszartad a nadrágomat? Mert akkor lenyalod! *(Keresztes vetkőzni kezd.)* Mozogsz már, te, vagy visszaakasztatlak?! *(A Keresztes kibújik a nadrágból is. Arnold ütlegetni kezdi, közben oktató hangon beszél.)* Te haramia. Keresztények szégyene. Firenzei létedre megszöktél? Hát ilyen gennyzacskókból áll ez a város? Na, majd én megtanítalak titeket!

KERESZTES: Ne üssél, uram! Megvan a pénzed is. *(Előkotorja.)*

ARNOLD: *(Marconak.)* Látod, már a sivatagban is tudják, hogy úr vagyok.

KERESZTES: Tudom, tudom, tudom!

ARNOLD: Kuss! *(Leráncigálja Marcoról a pokrócot, és odavágja a Kereszteshez.)* Na, tűnj el, patkány, mielőtt széttaposlak!
(A Keresztes elrohan. Arnold és Marco átöltöznek.)

MARCO: Na, ez alatt se nő mandragóra.

ARNOLD: Talán sajnálsz?

MARCO: Nem az én dolgom.

(Az öreg Fogadós jön két párnával, egy tálcán teáscsészékkel. Amíg beszél velük, a Díszletesek körük építenek egy karaván-szeráj-udvart: akasztófákat tolnak össze egymással szemben, és függönyt akasztanak rájuk. Ezek az udvarra néző szobák nyílásai. Középre alacsony asztalt hoznak be.)

FOGADÓS: *(Hajlong.)* Isten hozta uraságod szerény hajlékomban! *(Leteszi a párnákat.)* Foglald te itt helyet. Almateát fogsz kapni elsőként, ingyen. *(Arnold, Marco leülnek, teáznak.)* Megegyezni ráérünk, előbb esztek, isztok, alusztok. Van minden szép és jó.

ARNOLD: Nem érünk rá. Most egyezünk meg.

FOGADÓS: Persze, egyezünk, hogyne, nagyon. Én szeretek minden vendék. Én gondolkodok zarándokra. Van disznóhús, lány, bor, pálinka.

ARNOLD: Fáradtak vagyunk, te istentelen!

FOGADÓS: Én istentelen? Most mondom, megegyezünk.

ARNOLD: Mennyi?

FOGADÓS: Barátnak tíz.

ARNOLD: Kettő.

FOGADÓS: *(Hajába markol, rikolt.)* Négy.

ARNOLD: Három.

FOGADÓS: Nem! Három nem! Csak négy. Négy az igen. Van disznóhús.

ARNOLD: Nem vagyunk barát. Három. *(Felállnak.)*

FOGADÓS: *(Megragadja Arnoldot, és rázza.)* Csak neked, csak neked. *(Az egyik szoba felé cibálja őket.)* Most pedig megmutatom a lakosztályt. Bölcs ember jobbat se kívánhat magának. Van szőnyeg, bogár nem csípős. *(Belöki őket a szobába, visszahúzza a függönyt, távolodóban is beszél.)* Kicsit mosakodj, ki-

csit pihenj, lesz vacsora! *(Megáll az udvar közepén, tapsol, kiabál.)* Van jó vendég! Négyet fizet!

ARNOLD: *(Bentről.)* Hármat.

FOGADÓS: Hogyne, hármat, még jobb.

(Közben az udvaron összegyűlik a ház népe, a Fogadósné, egy nagyon szép lány, tizenkét gyerek. Telerakják az asztalt étellel, itallal.)

FOGADÓS: Jóbarát, gyertek elő! Asztalom türelmetlenül vár. *(Semmi válasz. Széthúzza a függönyt. Arnold és Marco ültükben alszanak. Rázza őket.)* Gyertek! Van enni, inni. Szép leányom sült húst, csak nektek. Előbb enni, azután aludni. *(Lassan felébrednek. Marco akarja hozni a gyertyát.)*

ARNOLD: Hagyjad, itt jó lesz. Legalább nincs szél.

(Kijönnek a szobából. Arnold behúzza a függönyt, majd asztalhoz ülnek, és zabálni kezdenek. A Fogadós is leül melléjük. A Fogadósné és a Lány mögöttük állnak. A gyerekek nyüzsögnek. Marco ruháját fogdossák.)

FOGADÓS: Fáradtak vagytok. Messziről jöttök.

ARNOLD, MARCO: Ühüm.

FOGADÓS: Messzire is mentek.

ARNOLD, MARCO: Ühüm.

FOGADÓS: Jól esztek, látom.

MARCO: Ha hagynak.

FOGADÓS: *(Valami sémi tömondattal elkergeti a gyerekeket. Azok ettől kezdve tisztességtől távolból figyelnek. Marconak.)* Most már hagynak. Jó gyermekek, tizenkettő, mint apostol.

ARNOLD: *(Ráförmed.)* Vigyázz a szádra!

FOGADÓS: Csak tréfa volt. Rossz tréfa, rossz gyermek. Egy sem apostol. *(A lányára mutat, és odahúzza.)* Ő is gyermek. Jó gyermek és szép. Jó vendéghez kedves, rossz vendéghez nem kedves. *(A lánynak.)* De ők nem is vendég, hanem barát.

ARNOLD: Fáradtak vagytok.

MARCO: Én nem annyira.

ARNOLD: *(Csodálkozva ránéz.)* Mit locsogsz? Amikor én fáradt vagyok, te már egy órája alszol.

FOGADÓS: *(Arnoldnak.)* Én már látom, uram, hogy mi veled a helyzet. Nagy vagy te és erős.

ARNOLD: *(Röhög.)* Ez velem a helyzet. *(Marcora mutat.)* És velem mi a helyzet?

FOGADÓS: Ő szeret téged, mert fél tőled. Kicsit.

ARNOLD: *(Tovább röhög.)* Az jó. Akkor te nagyon szeretsz.

FOGADÓS: Én minden vendéget szeretek.

ARNOLD: Azért vagy te nagy szarkeverő.

FOGADÓS: *(Lányához.)* Eridj innen! Most beszélgetünk. *(Duzzogva Arnoldhoz.)* Miért mondasz te ilyent az én gyermekem előtt?

ARNOLD: Jól van, na. Tőlem akár szeretheted is őket. *(Marco csodálkozva ránéz.)* Mit bámulsz, nem a te dolgod. *(A fogadós-hoz.)* Én is szeretlek, fogadós. Pedig nem félek tőled. De látom, nagyon akarsz beszélgetni. Kíváncsi vagy, hogy ki vagyok, mi?

FOGADÓS: Persze, nagyon kíváncsi. Ahogy illik. De én tudom, minden vendég nagyon messziről jön és nagyon messzire megy.

ARNOLD: Hát ide figyelj, barátom! Én jövök a legmesszebből, és én megyek a legmesszebbre.

FOGADÓS: Az jól látszik, uram.

ARNOLD: Tudod te, hol van Firenze?

FOGADÓS: Nem. Biztos a világ végén, nem?

ARNOLD: Neked még azon is túl. Na, én onnan jövök, és oda megyek. *(A Fogadósné közben új kancsó bort hoz. Isznak.)* És tudod-e, hol van Jeruzsálem?

FOGADÓS: Azt? Hát persze.

ARNOLD: Na, ott jártam közben. Hogy megszabadítsam a fajtádtól.

FOGADÓSNÉ: *(A Fogadós-hoz.)* Látod, látod, jól mondtam, hogy itt kell boltot nyitni, nem Jeruzsálemben...

FOGADÓS: Te mindent megmondasz. Na eridj be szépen! Eridj a dolgodra! *(Arnoldhoz, az égre mutatva.)* Ilyen szürke van egyfolytában. Ezt szegény nehezen viseli. *(Gyerekeknek.)* Gyűjtátok meg a lámpásokat!

MARCO: Miért viseli meg? Patkányoknak való.

ARNOLD: Mi való patkányoknak?

MARCO: A szürke.

ARNOLD: Az csak téged nem visel meg.

FOGADÓS: *(Tölt mindkettejüknek.)* Kicsi fény miatt nem kell veszekedni. Mindjárt lesz nagy fény.

(Csönd. A gyerekek Arnoldék szobájából kihozzák a gyertyát, azzal gyújtogatják a mécseseket. Marco végig látja őket. Az utolsó mécsesnél meglöki Arnoldot és odamutat.)

ARNOLD: *(Felpattan, felborítja az egész asztalt, üvölt.)* Az anyád kibaszott úristenit! *(Elkapja a kölyköt, a gyertya leesik és kialszik. Arnold megdermed, még mindig fogja a gyereket.)* Ez kialudt... Eddig hoztam, és most kialudt... *(Odakeni a kölyköt a padlóra, és a fogadósna üvölt.)* Én széttaposom a fattyadat, te! *(Dermedt pillanat. A Lány odamegy, fölveszi a gyertyát. Arnold nem bír moccanni, csak üvölt.)* Ne nyúlj hozzá! Kialudt! Mindenkit széttaposok! *(Marconak.)* Téged is széttaposlak!

LÁNY: *(Nyugodtan meggyújtja a gyertyát az egyik mécsesnél. Utána minden mécsest elolt. Az égő gyertyát visszaadja Arnoldnak.)* Te mennyit kiabálsz. *(Nyugodtan kezdi rendberakni az asztalt.)*

ARNOLD: *(Áll a gyertyával.)* Na, alvás! *(Megvárja, amíg Marco be- megy. Áll még egy darabig az udvaron. Miután Marco lefekszik, be- megy ő is, és látszik az árnyéka a függönyön. Ül, fogja a gyertyát. A Fogadósék közben kint tesznek-vesznek. Megjelenik az öt Díszletes, és el- kezdik szétbontani a fogadót. A Fogadós felfigyel.)*

FOGADÓS: Jaj, ne! Ezt ne! *(Beront Arnoldékhoz.)* Ne menjetek, uram, ne menjetek! Második nap olcsóbb! Jó? Második nap kettő. Csak kettő.

ARNOLD: *(Félrelőki a Fogadóst. Odamegy a Lányhoz, és erszényéből szép lassan leszámolja neki a pénzt.)* Egy, kettő, három, négy, öt.

LÁNY: Elég lesz. *(Kimegy a színpadról.)*

(Arnold visszamegy, leül Marco mellé. Közben a díszletesek mindent kihordtak a színpadról. Most a család többi tagját is kiterelik. Megint a puszta marad. Egy darabig csönd van.)

ARNOLD: Ha ez egyszer valóban kialszik, magam előtt téged is megöllek.

MARCO: Miért adtál ötöt?

ARNOLD: Csak.

MARCO: Hármat ígértél.

ARNOLD: És aztán.

MARCO: Még ő is csak négyet kért. Már az is rablás.

ARNOLD: Nem a te pénzed.

MARCO: De el fog fogyni.

ARNOLD: Zarándok nem hal éhen.

MARCO: És velem mi lesz?

ARNOLD: Téged nem féltetek.

MARCO: Egy hete még megbízhatóbb voltál. Persze akkor nem is akartál ennyit beszélgetni.

ARNOLD: És most se akarok beszélgetni.

MARCO: Azt most már nem lehet.

ARNOLD: Mit nem lehet, te?

MARCO: Nekem mindent tudnom kell.

ARNOLD: Mit kell neked tudnod?

MARCO: Például, hogy miért adtál ötöt.

ARNOLD: Miért kell neked azt tudnod? Hogy beszélsz, te?

MARCO: Itt nem úgy van, hogy hogy beszélék. Itt csak ketten vagyunk.

ARNOLD: Na és? Attól te még csak tartsd a szádat.

MARCO: Ahhoz tudnom kell, hogy mi lesz holnap. Mert mi van, ha holnap valami szakállas zsidónak odaadod minden pénzed?

ARNOLD: Ha kell, odaadom.

MARCO: Nem nagyon nézed, hogy kell-e.

ARNOLD: Most már tényleg befoghatnád a szádat.

MARCO: Az neked se jó, ha nem bízom benned.

ARNOLD: Akkor bízzál. *(Röhög, előveszi a pénzeszacskóját, és odaadja Marconak.)*

MARCO: *(Elteszi.)* Hát te bolond vagy. Soha nem jutunk el Firenzébe.

ARNOLD: Én eljutok. *(Kis csönd.)* Szétnézek arról a dombról.

MARCO: Én nem.

(A Díszletesek behoznak kettőjük közé egy falat. Arnold a gyertyával előrejön. Hátulról jobb és baloldalt egyszerre két, feltűnően különböző külsejű ember jön be. Ott maradnak a színpad végében, egyikük Arnoldhoz, másikuk Marcohoz beszél. Ugyanazt mondják, egyszerre. Arnold és Marco válaszait lélegzetvételnyi szünet választja csak el egymástól.)

KÉT VÁNDOR: Hé, jóember, messze van még Jeruzsálem?

ARNOLD: Egyhavi járásra.

MARCO: Egyheti járásra.

KÉT VÁNDOR: Jófelé megyek?

ARNOLD: Igen.

MARCO: Te tudod.

KÉT VÁNDOR: Onnan jössz-e?

ARNOLD: Igen.

MARCO: Jártam ott is.

KÉT VÁNDOR: A fogadók megvannak?

ARNOLD: Igen.

MARCO: Több is, mint kellene.

KÉT VÁNDOR: Akkor itt már biztonságos az út.

ARNOLD: Azért jobb vigyázni.

MARCO: Persze.

KÉT VÁNDOR: Antiókhiaig mindent felégettek.

ARNOLD: Elég baj az.

MARCO: Majd kibírom.

KÉT VÁNDOR: Egy malom van csak, oda lehet menni.

ARNOLD: Az is valami.

MARCO: Jó tudni.

KÉT VÁNDOR: Innen a második kutat lemérgezték. De ahhoz már közel a malom.

ARNOLD: Arra is szürkület van?

MARCO: Arra is drága a szállás?

KÉT VÁNDOR: Igen.

ARNOLD: A végén még megvakul az ember.

MARCO: A végén még éhen döglük az ember.

KÉT VÁNDOR: Talán mégse. Na minden jót. Mondom, a második kútra vigyázz!

ARNOLD: Minden jót!

MARCO: Majd vigyázok.

(Vándorok el. Díszletesek hátrább viszik a falat. Két állványt raknak mellé, és tetőt fölé. Amolyan buszmegálló. Arnold visszamegy Marcohoz.)

ARNOLD: Te is találkoztál a zarándokkal?

MARCO: Nem szoktam senkivel találkozni.

ARNOLD: Furcsa. Pedig erre ment el.

(Besötétedik. Dörögni, villámlani kezd. A beszéd alatt is végig hallani a dörgést. Arnold megijed, meglátja a tákolmányt. Háttal fordít a szélnek, a gyertyát két kézzel fogja, úgy próbál oda jutni a menedékhez. Marco már beszaladt.)

ARNOLD: Segíts már, a kurva anyádat!

MARCO: Persze, persze. *(Visszajön Arnoldhoz, a köpenyével betakarja a gyertyát, meg Arnoldot. Ebben a pózban hátrafelé ara-*

szolva jutnak be a menedékbe.) Még jó, hogy ez itt van. (Arnold lekuporodik a fal tövében, és a markában pislákoló gyertyát figyeli.) Azért szerencsés ember vagy te.

(Ő is leül, hallgatnak. A dörgés egyre erősebb. Marco egy darab kenyeret kezd rágni. Egy család menekül be melléjük. Házaspár kislánnyal. Tisztes távolságban ülnek le.)

KISLÁNY: (Sír.) Félek, anya, félek.

ANYA: Ugyan, mitől félsz, kislányom? Nincs mitől félni.

APA: (Átszól Arnoldéknak.) Veszett egy idő van. Még jó, hogy itt ez a vámház. (Kis szünet.) A vámszedőből még ennyi sem maradt. Ezen a falon verték szét a fejét.

ANYA: Hagyd már abba! Hát nem látod, hogy fél a gyerek? Inkább azon járjon az eszed, hogy megnyugtasd.

APA: Jól van, na. Ez az igazság. Úgy szétverték, mint egy bolondnak.

MARCO: (A bolond szóra felkapja a fejét.) Honnan jöttök?

APA: Damaszkuszból, uram.

MARCO: (Megnyugodva.) Akkor jó.

APA: Dehogyan jó. Igen veszélyes ott most kereszténynek lenni.

MARCO: Akkor menjetek Jeruzsálembe. Ott most hitetlennek lenni veszélyes.

APA: Messze van az nekünk, uram.

ANYA: Ne sírj, kislányom!

KISLÁNY: Ilyen sötét van a pokolban?

ANYA: Ugyan, butaságot beszélsz. Gyerek nem kerül pokolba.

A pokol a rossz embereknek való, akik lopnak, meg ölnek.

KISLÁNY: A bácsik kicsodák?

ANYA: Ők is utaznak, mint mi.

KISLÁNY: Én akkor is félek.

APA: Na várjál! (Előkotor egy gyertyát, és átmegegy Arnoldhoz.) Meggyújthatom, uram?

MARCO: (Rávág a kezére.) Viszed ezt innen!

APA: Elnézést. Csak azért akartam, mert fél a gyerek.

ARNOLD: (Marcohoz.) Te tényleg nagyon szereted a sötétet. (A féjével int az Apának.) Gyűjtsd meg, de vigyázz! Ha kioltod, tényleg a pokolra kerülsz.

APA: Nagyon vigyázok. Köszönöm, uram. (Meggyújtja.)

MARCO: (Magának.) Ezt már tényleg nem értem.

(Az Apa visszamegy a családhoz. Leteszi a gyertyát, különösebb óvatosság nélkül. Közben az anya vizet vett elő. Itatja a Kislányt.)

APA: *(Kislánynak.)* Na, most már nem félsz, ugye?

KISLÁNY: A nagyapánál én fejhetem a kecskét?

APA: Ha van ott még kecske.

ANYA: Persze, kislányom, fejheted. Majd te segítesz a nagyapádnak.

KISLÁNY: Meg a tyúkokat etetni is én segítek. Meg este bezárni az ólat.

APA: Ha van még tyúkól.

ANYA: Mit beszélsz, mért ne lenne?

APA: Amiért már nekünk sincsen. *(A kulacccsal odamegy Arnold-hoz.)* A tűzért, uram, egy kis vizet?

ARNOLD: Én nem kérek.

(Az Apa Marconak adja a kulacsot. Marco iszik, majd visszaadja.)

MARCO: Ez jólesett. *(Visszaadja a kulacsot.)* Nesze.

APA: *(Arnoldot kínálja még egyszer.)* Pedig jól tennéd, ha innál.

Ez is csak száraz vihar. Nem nagyon találtok vizet a környéken.

(Arnold már-már nyúlna érte. A Díszletesek bejönnek, leemelik a tetőt, és ezzel egy időben abbamarad a dörgés meg a szél is, valamint visszaáll a szürkület.)

ARNOLD: *(A családnak.)* Na, mi megyünk.

(Marco az ő gyertyájukat a lábával eloltja. A család három díszletessel el. Két Díszletes az Arnold mögötti fal tövében áll várakozva.)

(A falon túlról hörgés hallatszik.)

ARNOLD: Mi ez?

MARCO: Mit tudom én!

ARNOLD: Eridj, nézd meg!

MARCO: Majd mindjárt. Fáradt vagyok.

ARNOLD: Azt mondtam, nézd meg!

MARCO: Jó, jó...

(Ekkor a két Díszletes kitolja mögülük a falat. Mögötte kút. Nem messze tőle fekvő ember hörög. Odamennek.)

HALDOKLÓ: Krisztus nevében ments meg!

MARCO: Téged aztán nem. Ezt a kutat megmérgezték.

ARNOLD: Honnan tudod?

MARCO: Tudom.

HALDOKLÓ: *(Előkotorja az erszényét, nagy nehezen maga mellé ejti.)* Száz arany. Minden pénzem a tied.

MARCO: Azt hiszem, ez így is az enyém.

HALDOKLÓ: *(Összegörnyed, vinnyyog.)* Nagyon fáj, nagyon fáj. Meghalok. Ha félsz istentől, segíts!

MARCO: *(Előveszi a kését.)* Talán segíthetek valamit.

HALDOKLÓ: Azt ne, azt ne! Ne ölj meg!

MARCO: Ha nem, nem. Más nem jut az eszembe. *(Visszarakja a kést.)*

HALDOKLÓ: Akkor rohadjatok ti is, mint én! Sátán fattyai vagytok egytől-egyig. Jaj, de fáj! Sátán fattyai vagytok mindketten! Pogány disznók!

ARNOLD: Ki pogány, te nyomorult? Ki pogány?

HALDOKLÓ: Pokolban van az anyád, és pokolban végzi még az unokád is. Tisztátalan pogány vagy, hozzám ne nyúlj!

ARNOLD: Úgy látszik, keveset ittál...

MARCO: *(A lábával kifeszíti a haldokló száját és beleönti a vödörből a maradék vizet.)* Na, ez végre jó ötlet volt. Mehetünk?

ARNOLD: *(Nem lehet tudni, hogy Marcora, vagy a hullára mondja.)* Szerencsétlen... *(Fölveszi az erszényt, nézegeti, majd ránéz Marcora, és odadobja neki.)* Csak, hogy még jobban bízzál bennem.

(A Díszletesek kihúzzák a hullát, a kútra fedelet és egy hosszú rudat raknak. Amolyan igavonós malom lesz. Egy-két zsákot hoznak be, padot, meg a falat.)

(Arnold és Marco a malmot nézegetik.)

MARCO: Hé, molnár! Hé, molnár!

(Nagydarab, ám tetszetős molnárné jön egy ajtón át az udvarra, lisztes kézzel.)

MOLNÁRNÉ: Molnár itt már régen nincsen. Remélem, nem baj. Már vártalak titeket. Na add csak ide azt a gyertyát! Olyan helyem van neki, hogy annál jobb se kell. *(Hirtelen mozdulattal kiveszi a gyertyát Arnold kezéből. Elindul vele a fal mögé.)*

ARNOLD: Hová viszed azt, te? Azonnal add vissza!

MOLNÁRNÉ: Nicsak, hogy izgul. Ne félj, mondtam, jó helyre viszem. *(Arnold közbe akar vágni.)* Persze, persze, tudom, szétvëred a fejem, ha kialszik. *(Beteszi a gyertyát gyorsan a házba.)*

MARCO: Hát neked ki beszélt rólunk?

MOLNÁRNÉ: Épp elegenden. De te ne örülj, mert csak róla beszéltek. *(Arnoldra mutat.)*

MARCO: Kár, pedig én is itt vagyok.

MOLNÁRNÉ: Na, azt látom. *(Arnoldhoz.)* Szép kis alakot szedtél te össze.

ARNOLD: Itt hagyjam neked?

MOLNÁRNÉ: Akkor se kéne, ha elmenne az eszem.

ARNOLD: *(Röhög.)* Ez jó! Ez nagyon jó! ... Leülhetünk?

MOLNÁRNÉ: *(Marcoboz.)* Ne bambulj, te! Ott az a pad, hozd már ide! *(A malmot közben átalakítja asztallá. Térítővel takarja le. Terítés alatt beszél.)* Két ekkora szép embernek muszáj rendesen enni. Na, üljetek asztalhoz, egyetek, igyatok! Nekem még dolgom van. *(Marcoboz.)* Mit bámulsz? Nem láttál még aszszonyt dolgozni? *(El.)*

(Leülnek, esznek.)

ARNOLD: Láttál te már ilyet?

MARCO: Nem, de nem is tetszik.

ARNOLD: *(Vigyorog.)* Azt meghiszem. Félkézzel leterítene. Talán még engem is.

MARCO: Honnan tud ez ennyit rólunk?

ARNOLD: Azt mondta, csak rólam tud, nem rólad.

MARCO: Na, az nekünk éppen elég.

ARNOLD: Miért, mit tudna? Csak azt, amit mindenki tudhat. Hogy én vagyok a legszebb, a legjobb és a legerősebb. Hazaviszem a gyertyámat gyalog. Szerinted tudhat ezen kívül mást is? Azt ne mondd, hogy sok a titkolnivalóm. Inkább tömd be a szádat, és egyél!

MARCO: Jó, majd meglátjuk.

ARNOLD: Egyszer csak nem fogsz meglátni semmit. Az lesz.

MARCO: Ezt már régóta ígéreted.

ARNOLD: Kétszer hibáztam az életben, és már erősen kezdem megbánni. Hogy nem rúgtalak fejbe, amikor először lehúztad a csizmámat, meg amikor azt mondtam, hogy beszélj.

MARCO: Ezzel a molnárnéval fogsz hibázni harmadszor.

MOLNÁRNÉ: *(Akkor lép be.)* Mit fog velem csinálni? Velem csak azt lehet csinálni, amit én akarok.

ARNOLD: Az biztos... Nem mondtad még, hogy mit kérsz az ételedért.

MOLNÁRNÉ: Tőled semmit, te majd ledolgozod.

ARNOLD: *(Vigyorog)* Nem érünk rá arra.

MOLNÁRNÉ: Ennyit sétifikálmi az már-már munka, nem?

MARCO: És én mit fizetek?

MOLNÁRNÉ: A tied száz arany lesz.

MARCO: Hé, te!

MOLNÁRNÉ: Mi nem tetszik? Én etetek is annyiért, amennyiért te mást itatsz... Nyeljél inkább, mert megakad a torkodon a falat.

ARNOLD: (*Hangosan röhög.*) Nem jönnél inkább te velem?

MOLNÁRNÉ: Ha hozod a malmot is. De talán még akkor se.

MARCO: Miért?

MOLNÁRNÉ: Hogy neked legyen mit kérdezned. Mert nem akarok kétszer özvegy lenni.

ARNOLD: Arra azért várhatnál.

MOLNÁRNÉ: Egészen Firenzéig. Ahol felakasztanak.

ARNOLD: (*Lefagy.*) Mit beszélsz, te?

MOLNÁRNÉ: Amit hallottál. Bagdadban szívesebben megköszönék, amit viszel.

ARNOLD: Ezt én Firenzébe viszem, a Santa Maria oltárára, ahogy megesküdtem!

MOLNÁRNÉ: Csakhogy az esküdözés után megöltél valami udvari bolondot. Igen kerestek miatta.

ARNOLD: Nem öltem meg én senkit! Én soha nem öltem meg senkit! (*Kikelve magából.*) Hát megdöglött az a görény?! Ennyit nem bírt ki, a szentséges úristenit!? Ki mondta ezt neked, te?!

MOLNÁRNÉ: Akik téged kerestek.

ARNOLD: És mit mondtál nekik?

MOLNÁRNÉ: (*Vigyorog.*) Hogy ha majd jössz, visszaküldelek Jeruzsálembe.

ARNOLD: Nem nyúlhatnak hozzám! Egy ujjal sem nyúlhatnak hozzám! Én pap előtt megesküdtem! Ha hazaérek, én vagyok Firenze ura! Ha hazaérek, én mondom meg, hogy kit akasztanak fel, és kit nem!

MOLNÁRNÉ: Én a helyedben azért ezen még gondolkodnék.

MARCO: Én is.

MOLNÁRNÉ: Neked nem megy az olyan könnyen. Úristen, szétég a kenyerem. (*Berohan.*)

MARCO: Te ölted meg. Én hozzá se nyúltam.

ARNOLD: Többet nem beszélsz. (*Úgy vágja száján Marcot, hogy lefordul az asztaltól. Marco feltápáskodik, és bemegy a házba. Arnold ül, és az ételeket morzsolja össze az asztalon. Molnárné be.*)

MOLNÁRNÉ: Látom, kapott egyet a csizmapucoló. Jó mélyen alszik tőle.

ARNOLD: *(Még mindig az ételeket morzsolja.)* Nekem megjósolták... Én megesküdttem... Én elviszem Firenzébe...

MOLNÁRNÉ: Aztat tudom. *(Kis csönd.)* Ha már megesküdtél, akkor ott is a helye. Csak kár, hogy te is vele kell menj.

ARNOLD: *(Majdnem bög.)* A lágyfejű úristenit! Egy férfinak az majdnem semmi!

MOLNÁRNÉ: Nem mindenki akkora rinocérosz, mint te. Na eredj aludni!

ARNOLD: *(Feláll, elindul befelé.)* A gyertya...

MOLNÁRNÉ: Arra én ügyelek.

(Arnold bemegy. A Molnárné is bemegy. Kihozza a gyertyát, leteszi maga elé az asztalra, és nézi. Aztán nézi az eget is. Csóválja a fejét. Majd ráborul az asztalra, és alszik. A Díszletesek teljesen lebontják a malmot. Amikor készen vannak, a Molnárné felébred. Odamegy Arnoldhoz, felkelti, és kezébe adja a gyertyát.)

ARNOLD: *(Marconak.)* Fizessél neki.

MARCO: *(Előveszi a nagy erszényt.)* Mennyi lesz?

MOLNÁRNÉ: *(Arnoldnak.)* Nála tartod a pénzed? *(Marconak.)* Na, add csak vissza neki gyorsan! *(Marco kellellenül visszaadja.)* A másikat is! *(Marco előkotorja, és odaadja Arnoldnak a másik erszényt is. Arnoldnak.)* Te meg ne csak erre a vacakra vigyázz, mert a végén még fel se akasztanak.

ARNOLD: Mennyi lesz?

MOLNÁRNÉ: Neked semennyi.

MARCO: Én az én részemet, ha véletlenül erre járok, majd ledolgozom.

MOLNÁRNÉ: Azt próbáld meg, hogy mostanában véletlenül erre járj! *(Molnárné ki. A Díszletesek a kutat a nyomában kigurítják a színpadról. Pusztá színpad marad, mint az első képben.)*

(Arnold és Marco a színpad letelejére jönnek.)

ARNOLD: Megállunk. *(Marco is megáll.)* Eszek. *(Marco ennivalót vesz elő, Arnold eszik.)* Te is ehetsz. *(Marco is leül, eszik.)* Késő van.

MARCO: Aha.

ARNOLD: Itt alszol. *(Marco leteríti a pokrócokat.)* Ennél már úgyse lesz sötétebb.

MARCO: Aha.

ARNOLD: Na, aludj! Holnap el kell érnünk a következő kútig.

MARCO: Aludj te először. Még szél sincs, én is tudok rá vigyázni.

ARNOLD: Én nem alszom.

MARCO: Miért?

ARNOLD: Csak. Na, aludj!

MARCO: Miért?

ARNOLD: Mert holnap el kell jutnunk a következő kútig.

MARCO: Miért?

ARNOLD: Mert ha nem, akkor megihatod a pénzem.

MARCO: És ha lemérgezték?

ARNOLD: Akkor majd szól valaki.

MARCO: Attól még le van mérgezve.

ARNOLD: Akkor majd iszol a következő kútból.

MARCO: És te?

ARNOLD: Utánam iszol a következő kútból.

MARCO: Aha.

ARNOLD: Na, aludj!

(Marco lefekszik. Egyenletesen szuszog. Arnold figyel, alszik-e. Aztán ültében elalszik ő is. Marco felkel, nézi Arnoldot.)

MARCO: *(Suttogva, óvatosan.)* Most már aludj te! *(Feltekeri a pokrócát, összeszed mindent, kihúzza Arnold zsebéből az erszényeket, újjával elkoppintja a gyertyát, és a Kereszteshez hasonlóan kibátrál a színpadról.)*

(Díszletesek közben már elkezdtek felépíteni egy dolgozószobát. Íróasztal, könyvespolc, esetleg két bőrfotel. Még pakolnak, miközben bejön Kornél. XX. századi polgári ruhát visel.)

DÍSZLETES: Több fényt!

(Egy másik Díszletes odalép a kapcsolószekrényhez, meghúzza a kart, és vakító fényáradat önti el a színpadot. Szinte nem lehet látni semmit.)

KORNÉL: Ugyan! Ennél azért jóval kevesebbet! *(A Díszletes visszatolja a kapcsolót. Normális szobai fény. Kornél int nekik, és mind kimennek a színpadról. Körülnéz ledobja a zakóját, előveszi a cigarettáját, kísétál a színpad elejére és megáll az alvó Arnold mellé. Rágyújt.)* Hisz ez is csak színész... *(Rázza.)* Éles-

ben alszol, Mösziö Retúr! Firenze — Jeruzsálem — Firenze úr! Már félúton pihengetel? Ez nem a túl-, ez nem az al-, ez nem a más-. Ez itt a világ! Itt néznek, fiú! Itt nincs szunya!... Ott ül a mamád!... Ó, mily gazember, s pór rab vagy, Istenem... Hát nem szörnyűséges az, hogy lám, e színész, csak költeményben, álom-indulatban, egy eszmeképhez úgy hozzáköti lelkét, hogy arca elsápad belé, ha kell, könny ül szemén, rémület vonásin, a hangja megtörik, s egész valója kíséri képzetét? S mind semmiért! Hisz mondom, álmodik... *(Csak most látszik, hogy részeg.)* Ráijesszek?... Húúú! Én vagyok Kornél szelleme! Szar ügy, mi?!... *(Iszik.)* Szívem szerint a lég minden keselyűit hízlalnám e szkláv dögével! Véres, buja gaz! Lelketlen, álnok, fajtalan gazember! Ó bosszú!... Ne félj, csak szavakkal hűtöm a számat, mint egy lotyó. Nőcseléd. Hisz hallottam én, hogy még nálad is nagyobb gonosztevőt itt, a színpadon, úgy meghatott a saját szövege, hogy legottan feladta bűnös terveit, és mit Firenzéig: Moszkváig meg sem állt... Moszkva... ó Moszkva... *(A gyertyára mutat.)* Ha ezt meglátná, talán könnyárba fojtaná a színpadot, s irtóztató beszéddel repesztené meg a maguk fülét, csak mert kialudt neki. Hát kialudt, Istenem. Van ilyen... Mily szép is lenne. Nem?... Hátha ez a vége?... De akkor ki tudná, hogy ez a bugris most álmodik-e? S ha álmodik, mit? *(Közben meggyújtja a gyertyát.)* Mikor van az ilyen ébren egyáltalán?... Ön tudja, uram? Na, ön biztosan nem... Esetleg ön? Igen, igen, ön, asszonyom! Egészen jó kis körzeti orvosnak tetszik innen kinézni. Esetleg ön fogja tíz év múlva kiszedni a májam. Akkor pedig az a minimum, hogy most meg tetszik tudni mondani: csak simán alszik itt a kolléga, vagy álmában csenget egy kicsit? Sokat kérek? Akkor alszik-e ön? Mert ugye, ez nekem nem mindegy. Mondhatni, nekem kurvára nem mindegy, hogy itt ki és mikor alszik! Ha maga a májamra játszik, akkor mondja meg, de azonnal! Érti?! Azonnal!.. Eh, renyhe nép, lóduljatok haza! Vagy nem tűnt még föl, hogy aki számít, az mind otthon maradt?! Doktornéni! Mennyben és pokolban egyaránt ég a vilany! Most is otthon maradtak! Magácskát nem zavarja?... *(Iszik.)* Vagy ne kérdezzessem annyit, hogy mikor nemesb-e, hanem csináljam végig magával felesbe? *(Iszik.)* Hogy fütyül a szél fent, félszent! *(Iszik.)* Ez a karám véges. Bégezz! *(Iszik.)* Higgyék el, ez még engem is visszadöbbszent... Bizony... Mond-

hatni, e gondolat halványra betegít!... Élni — elszunnyadni — talán álmodni. De hisz ez miért lenne bökkenő? Az álom bő, az ébredés válogat... Azért csak vigyázzanak velem! Nagyon vigyázzanak! A látott szellem ördög is lehet. Az is ölthet ily tetszetős hüvelyt... Tetszetős hüvelyt akarok!... *(A kapcsolóhoz megy, kapcsolgat.)* Vagy legalább több fényt!... Kevesebbet!... Több fényt!... Kevesebbet!... *(Bejönnek a díszletesek, le akarják fogni. Arnoldnak.)* Azt hitted, mi, ezek az én legényeim?! Takarodjatok! Takarodjatok, vagy kiharapom a tökötüket! Dolgozom! Értitek, barmok?! Én nem keresztes vagyok, én dolgozom! Dolgozom! Én író vagyok! Engem nem lehet csak úgy kikapcsolni! Rátok uszítom a templomszolgát! Maguk még nem tudják, hogy ki lesz a templomszolga! Úgyse kapja meg a májám! Mindig jön a templomszolga! Érti?! Egy felvonás még igencsak hátra van magának is! Mindig jön egy templomszolga, és azt mondja: kevesebbet! Nem lesz máj!... Kevesebbet!... *(Lekapcsolja a villanyt. Korom sötét lesz; csak a gyertya világít.)*

(Függöny)

HARMADIK FELVONÁS

avagy a templomszolga története

PAOLO, Firenze ura

YVETT, a felesége

HISZTÉRIOSZ, a beszélőnevű

TEOFIL

ZÉNÓ

HARMADIK APRÓD, piktor

FRANCESCA, úrinő

HARMADIK KERESZTES, a férje — üzletember

GEDEON, leendő mesterszakács

DON GIUSEPPE GRAZIOLI, ?

ARNOLD, a félszent

MARCO, a templomszolga

GYEREKEK, a darab majdani szereplői

DÍSZLETESEK

(Játszódik Firenzében, alig pár hónappal a hadjárat után.)

Első jelenet

(Könyvtárszoba. Két másolóasztal. Nagy asztal tele ennivalóval. Néhány szék. Egy hatalmas karosszék. Szemben ablak. Besüt a nap. Teofil gigantikus könyvvel a kezében sétál le-föl. Zénó ül a karosszékekben, egyik kezében sonka, a másikban narancs. Majszol.)

TEOFIL: Pietro Bucca porca!

ZÉNÓ: *(Szájában étellel.)* Pietro Bucca porca.

TEOFIL: Suitger, Morsleben és Homburg grófja!

ZÉNÓ: Suitger, Morsleben és Homburg grófja.

TEOFIL: Poppo von Brixen!

ZÉNÓ: Poppo von Brixen.

TEOFIL: Bruno, Egisheim és Dagsburg grófja!

ZÉNÓ: Bruno Egishaeim, Dagsburg grófja.

TEOFIL: És!

ZÉNÓ: Mi és?

TEOFIL: És Dagsburg grófja.

ZÉNÓ: Jó, jó. Tudom, azt hiszed, nem tudom?

TEOFIL: Azt. Gebhard, Dollnstein és Hirschberg grófja!

ZÉNÓ: Gepárd, Dollstein és Hirschberg grófja.

TEOFIL: Hülyéskedj csak, a te bajod. *(Megpróbál elvenni valamit az asztalról, de félkézzel nem bírja megtartani a könyvet. Tétovázik, végül az étel mellett dönt. A könyvet becsukja, ledobja egy székre. Iszonyatosat csattan.)*

ZÉNÓ: *(Erre várt.)* Porca!

TEOFIL: Sergius!

ZÉNÓ: Jó, jó, de hányadik?

TEOFIL: Hetedik.

ZÉNÓ: Negyedik, baszd meg, negyedik! Te se tudod. 1009. július harmincegy...

TEOFIL: Től: 1002. május ... Te, ez nem hülyeség?

ZÉNÓ: Miért? Kétségeid voltak?

TEOFIL: Evidens. Nekem többnyire kétségeim vannak. Még az is megfordult a fejemben, hogy ez nem hülyeség. Kvázi roppant fontos.

ZÉNÓ: Nyugodj meg, roppant hülyeség. Te, mi van, ha mi ezt nem tanuljuk meg?

TEOFIL: Kirúgás. Kódorgás, lefogyás, kunyerálás, csillagos ég, sőt, onánia. Másnap ugyanez esővel. Harmadnap totális éhínség. Negyednap fizikai munka.

ZÉNÓ: *(Ijedten és gyorsan.)* Bruno, Egishaim és Dagsburg grófja. Előbb kilencedik, később Szakító, még később Szent Leó. 1049. február 12. – 1054. április 19. Magával hozta az egész lotharingiai reformszellemet.

TEOFIL: Jobbkeze?

ZÉNÓ: Humbert de Silva Candida bíboros. Miatta vagyunk mi kiátkozva.

TEOFIL: Kik?

ZÉNÓ: Mi, görögök.

TEOFIL: Milyen görögök?

ZÉNÓ: Buzigörögök.

HISZTÉRIOSZ: *(Kintről.)* Némásági fogadalmat tesztek! Meglátjátok: én némasági fogadalmat tesztek! Némásági fogadalmat! *(Közből beront.)* Némásági fogadalom! Némásági. *(Megáll, összeszorítja a száját, mintha tényleg nem szólalna meg többet.)*

TEOFIL: Akkor mégsem leszünk kikérdezve?

(Hisztériososz még jobban összeszorítja a száját, de már-már kitör belőle a hang.)

ZÉNÓ: *(Hisztériososzhoz.)* Bünt követtél el?

TEOFIL: Az ki van zárva.

HISZTÉRIOSZ: *(Megint bennereked.)*

TEOFIL: *(Indul a polchoz. Zénónak.)* Megnézem, hogy az egyház-jog szerint már kötelező-e a fogadalma.

HISZTÉRIOSZ: *(Teofilnak, nagyon bosszúállóan.)* Nem! Második Miklós?

TEOFIL: *(Legyint.)* Gebhard, Dollstein és Hirschberg grófja.

ZÉNÓ: *(Stréberkedve.)* Firenzei!

TEOFIL: *(Jelentősegteljesen rámutat Hisztérioszra)* Ő is fíúirenzei!

HISZTÉRIOSZ: *(Sértődötten.)* Szégyentelenek vagytok és gyalázatosak. Miért bántalmaz mindenki engem? Nekem is lehetnek ambícióim, nem?

ZÉNÓ: A némasági fogadalomra gondolsz?

HISZTÉRIOSZ: Ellenszenves vagy. Mind a ketten ellenszenvesek vagytok. *(Észbekapva.)* Biztos ti tettétek! *(Megbizonyosodva.)* Tényleg!! Ki más lehetne besúgó, mint egy görög?! Kettő! És persze engem vádolnak, csak, mert közlékeny vagyok! A két spion meg itt ül és zabál! *(Leül ő is az asztalhoz. Egy percig jóízűen esznek mind a hárman.)*

TEOFIL: Ha tudnánk, miről beszélsz, ó Hisztériosz!

HISZTÉRIOSZ: Hazudsz! Biztosan tudod.

TEOFIL: Nem én!

ZÉNÓ: Én sem.

HISZTÉRIOSZ: *(Azonnal beletörődik.)* Akkor valaki más volt. *(Felcsillan a szeme.)* Akkor ti még nem is tudtok semmit!

TEOFIL: Majd most...

HISZTÉRIOSZ: *(Ünnepélyesen.)* Valaki megrágalmazhatta urunkat. Beárulták Őszentségénél, a pápánál.

ZÉNÓ: Melyiknél?

(Hisztériososz egy pillanatilag zavarban van.)

TEOFIL: Második Paschalisnál, te!

HISZTÉRIOSZ: Úgy van. Ma hajnalban szörnyű futár jött, és Paolót Rómába rendelték. Senki nem tud semmit.

TEOFIL: És te nem mentél vele?

HISZTÉRIOSZ: Hajnalban?! Egyedül ment, egy szál maga. És ki tudja, mi vár rá...

TEOFIL: *(Zénónak.)* Kirúgás. Kódorgás. Lefogyás.

ZÉNÓ: *(Hisztériosznak.)* Mégis, miért?

HISZTÉRIOSZ: *(Gondolkodik.)* Végtelen sok megoldás lehetséges.

Bármiért. Őszentsége mindenre nagyon kényes. Többek közt az eretnekségre.

ZÉNÓ: Miféle eretnekségre?

HISZTÉRIOSZ: *(Dühös lesz, odacibálja Zénót az ablakhoz.)* Hát nem elég eretnecség neked maga ez a város?! Van egy ilyen városnál nagyobb eretnecség?

TEOFIL: Egy nagyobb város. Nekem tetszik.

HISZTÉRIOSZ: Na, azt tudom. Mert ti nem láttok a mélyére. De én a mélyére látok! Őszentségéről nem is beszélve, aki csalhatatlan. Istennek roppantul nem tetsző dolog az öncélú kereskedelem...

TEOFIL: Vííírágzás, vííírágzás, baaaszd meg.

HISZTÉRIOSZ: *(Ellöki magától Zénót, hátraugrik és rájuk mutat)*

A Romlás Virágai!

(Leülnek, esznek.)

HISZTÉRIOSZ: Csak azt tudnám, ki tehetette. Első dolgom az lesz, hogy kiátkozom. *(Gondolkodik.)* Csak nem don Giuseppe Grazioli?

TEOFIL: Csak nem?

ZÉNÓ: Minden bizonnyal.

HISZTÉRIOSZ: Ugye?! Más nem lehetett. Na, őt majd kiátkozom.

TEOFIL: Szegény.

ZÉNÓ: Az pokoli lesz neki.

HISZTÉRIOSZ: De megérdemli, nem? Mocskos besúgó!

TEOFIL és ZÉNÓ: Bizony, bizony, megérdemli.

(Yvett be. Zilált, ideges, tetre kész. Mindhárman felállnak.)

YVETT: *(Teofilnak és Zénónak.)* Máshol lopjátok a napot! *(A két görög néhány sonkával ki. Hisztériosznak.)* Itt trécselsz? Örülök, hogy árad belőled a nyugalom!

HISZTÉRIOSZ: Nagyon is izgatott vagyok, Yvett.

YVETT: Hát lehetsz...

HISZTÉRIOSZ: *(Közbevág.)* Mielőtt megint engem gyanúsítanál: a tettes Don Giuseppe Grazioli.

YVETT: *(Rámered.)* És akkor mi van?

HISZTÉRIOSZ: Még nem tehetek semmit, de majd kiátkozom.

YVETT: *(Magában.)* Azt nem. Nem fogom elröhögni magam. Nem fogom elröhögni magam. *(Üvölve.)* Miről beszéltél a bíborossal?!

HISZTÉRIOSZ: Mondom, hogy Don Giuseppe Grazioli volt.

YVETT: *(Sóhaj, tagoltan.)* Szóról szóra mondd el, hogy mit beszéltél a pápai legátusnak két héttel ezelőtt!

HISZTÉRIOSZ: Á, semmi érdekeset. A zarándoklatok rendjéről és értékéről beszélgettünk. Néhány igen megszívlelendő dolgot mondtam neki. Például, hogy...

YVETT: Szó szerint!

HISZTÉRIOSZ: Például, hogy különböztessünk meg kis-, közepes- és nagyzarándoklatokat. *(Szégyenkezve.)* Ennyi.

YVETT: És ő miről kérdezett?

HISZTÉRIOSZ: Arról, hogy mikor épül már föl a Szent János kápolna.

YVETT: És te mit mondtál?

HISZTÉRIOSZ: Hogy városunk anyagi lehetőségei korlátozottak.

YVETT: Ez az. Ettől tartottam. És ő mit mondott?

HISZTÉRIOSZ: Örömet fejezte ki, hogy ennek ellenére milyen lendülettel tör az ég felé a város.

YVETT: És még?

HISZTÉRIOSZ: Biztosítottuk egymást kölcsönös nagyrabecsülésünkről.

YVETT: Jó. Akkor te megnézed, mennyi van a kincstárban, elrendeled a munkálatok folytatását a kápolnában, levelet diktálsz Rómába, hogy karácsonykor templomszentelés, és ezt el is küldöd! Mindezt ebédig! *(Idegesen ki. Bevágja az ajtót.)*

HISZTÉRIOSZ: Ez megőrült. A konyhapénzt elkölteti egy kápolnára. És pont ebédig. *(Kirohan.)*

(Függöny)

Második jelenet

(Konyha, hatalmas asztal, kályha. Nagy dézsza vízzel. Az asztalon edények. Mindenféle alapanyag. Spárga, nyüzött pulyka. Francesca polgári ruhában éppen vág valamit az asztalon. Gedeon kötényben nézi. Harmadik Keresztes ül a sarokban egy kis asztalnál, és egy könyvből tanul.)

FRANCESCA: Jó szakács a pulykát soha nem kopasztja, mindig nyúzza.

GEDEON: *(Sóhaj.)* Jajistenem.

FRANCESCA: Nem szabad feladni, Gedeon bácsi. Kitartás és lassú tűz, ez a konyhaművészet lényege.

GEDEON: Jól van, Francesca, de én még soha nem nyúztam meg semmit.

FRANCESCA: Nem is kell, majd szól szépen az inasnak. Aztán állni hagyja egy napig borban.

GEDEON: És azalatt mit csinállok?

FRANCESCA: Vár, Gedeon bácsi. Semmiképpen nem készíti elő a spárgát, mert akkor az megfonnyad.

HARMADIK KERESZTES: Ví-ár-in-dő-kicsőn.

GEDEON: És mikor készítem elő?

FRANCESCA: Amikor kiveszi a borból. Párolja, Gedeon bácsi. Nem főzi, párolja. Majd leönti olvasztott vajjal.

GEDEON: És belerakom a pulykába.

FRANCESCA: *(Felvisít.)* Isten őrizz! A pulykába a szarvasgombát rakja. A spárgát mellé kell tálalni forrón, hideg kecskesajttal.

GEDEON: És akkor miért hívják spárgával töltött pulykának?

FRANCESCA: Mert nem kell mindenkinek az orrára kötni, hogy van itthon szarvasgomba.

HARMADIK KERESZTES: Szorri — hi — isnöt — et — hom.

FRANCESCA: *(Rászól.)* Inkább ezt tanulnád meg. Azt hiszed, megértik majd, hogy mit mondasz?

HARMADIK KERESZTES: Persze, hogy megértik, drága Francescám. Áj em bizniszmen. Na most mit mondtam?

FRANCESCA: Nem tudom. Látod, hogy nem értik meg?

HARMADIK KERESZTES: Üzletember vagyok. Ezt mondtam, drágám.

FRANCESCA: Inkább azt mondtad volna, hogy: nős-ember-vagyok.

GEDEON: Hagyjad, Francesca, ha egyszer hívja a kötelesség.

FRANCESCA: Nem úgy van, Gedeon bácsi. Tanult ez már németül is. Amibe belekezd, mindenre ráfizet. Nem is tudom, miért mentem hozzá.

HARMADIK KERESZTES: Még el sem mentem, és már elfelejtetted? Mi vár rám, mire hazajövök?

GEDEON: Hát Francesca vár rád.

(Teofil és Zénó jobbról be. Középen egyszerre integetnek a közönségnek, túloldalt megállás nélkül ki.)

FRANCESCA: Mit integetnek ezek a hátsó falnak? *(Közben berakják a pulykát.)*

HARMADIK KERESZTES: *(Közben feláll, dühösen néz utánuk.)* Egyáltalán nem a falnak integettek, hanem neked, csak meglát-

ták, hogy itt vagyok. Nem tűröm már sokáig, hogy ezek a fickók állandóan körülöttem legyeskedjenek!

FRANCESCA: Naná, hogy nem tűröd sokáig! Egy hét múlva szépen elutazol Angliába.

HARMADIK KERESZTES: Vigyázz! Vigyázz! Még azelőtt végzek velük.

GEDEON: Ugyan, minek azokat bántani?

HARMADIK KERESZTES: Ha lenne felesége, nem így beszélne. Csak nézze meg, micsoda piperkőcök! Egy dézsa vizet ketten nem moccantanának meg. *(A dézsára mutat.)* Na, megemeljem? Én felviszem magának az emeletre is!

GEDEON: Ne, ne, az emeletre ne! Isten őrizz.

FRANCESCA: Hogy neked mennyi eszed van! Na ülj már le tanulni! És hagyjál engem az örökös féltékenységeddel! *(Gedeonhoz.)* Mi meg fejezzük be ezt a pulykát, mert mindjárt jönnek vacsorát főzni.

(Yvett jobbról be. Mindenki az etikettnek megfelelően, némán köszönti.)

FRANCESCA: *(Pukedlizik.)* Asszonyom.

YVETT: *(Komótosan kajtat az asztalon. Mindenki nézi. Végül odafordul Francescához.)* Nincs valami édesség?

FRANCESCA: Egy kis narancslekvárt adhatok, asszonyom.

YVETT: Köszönöm, Francesca, az legalább jó lesz.

FRANCESCA: *(Előszed egy üveget, odamegy a férjéhez, becsukja a könyvet, és leteszi a lekvárt az asztalra. Harmadik Keresztessel.)* Álljál már föl!

HARMADIK KERESZTES: *(Főlláll.)* Bocsánat, asszonyom. *(Kisomfordál.)*

YVETT: *(Leül, eszik.)* Azért már jöhetne.

GEDEON: Nem olyan rég ment el, asszonyom.

YVETT: Nem így beszélnél, ha lenne feleséged.

FRANCESCA: Ne szomorkodjon, asszonyom. Megjön az úr nemso-kára. Biztosan fontos dolga akadt. Az enyémmnek persze semmi dolga, egy hét múlva mégis elmegy, és ki tudja, mikor jön vissza.

YVETT: Csakhogy a tied jókedvéből megy, és nem odarendelték. Legalább azt tudnám, mi van vele. *(Közben befjejezi a lekvárevést, feláll és elindul az ajtó felé.)* Tulajdonképpen te miért főzni tanulsz, Gedeon? *(Kimegy.)*

FRANCESCA: Szegényke.

GEDEON: Ki súghatta be? És leginkább, mit?

FRANCESCA: Hát azért történik itt ez, az...

GEDEON: Francesca!

FRANCESCA: Jajistenem, nem úgy gondoltam!

GEDEON: De ki súghatta be? Kinek lehet az jó?

HARMADIK APRÓD: *(Be. Festőköpenyben, kezében ecsettel.)* Madam! Csókolom, Gedeon bácsi! Nem látták Hisztériosz atyát?

FRANCESCA: Mi dolgod velem?

HARMADIK APRÓD: Fáj a szívem, de azt sajnós még önnek sem mondhatom meg! *(Magának.)* Hol lehet, ha még a konyhában sincsen?

GEDEON: Hogy halad a tanulmányaival, fiatalúr?

HARMADIK APRÓD: Alakul a perspektíva. És ön?

GEDEON: *(Szégyenlősen.)* Nekem alighanem odaégett a pulykám.

FRANCESCA: A pulyka! Jajistenem! *(Odaszalad, kiszedi a pulykát, az még teljesen fehér. Visszarakja.)* Türelem, Gedeon bácsi. A szakácművészet titka a lassú tűz és a türelem.

HARMADIK APRÓD: *(Gálánsan.)* Ön ma is csinos, madam.

FRANCESCA: Úgy gondolja a fiatalúr?

HARMADIK APRÓD: Ó, már régóta.

FRANCESCA: *(Olvadozva.)* Egy piktor szájából ez nagyszerűen meggyőző.

HARMADIK APRÓD: Szívesen készítenék néhány skiccet önről, madam Francesca!

FRANCESCA: *(Gyanakodva.)* Mit készítené?

HARMADIK APRÓD: Amolyan tanulmányt. Ecsetem csak önre vár.

GEDEON: *(Rászól.)* Azt azért inkább csak emlékezetből.

FRANCESCA: Na gyorsan menjen, menjen, mert a férjem ha itt találja... a férjem nekem szörnyen féltékeny. Főleg az ilyen soványakra, mint maga.

HARMADIK APRÓD: *(Zavarban.)* Tényleg, hiszen nekem meg kell keresnem Hisztérioszt! *(Ki.)*

GEDEON: *(Magában.)* Az neki se lehetett jó.

FRANCESCA: Kinek? Mi?

GEDEON: *(Harmadik Apród után mutat.)* Hát neki. Hogy az urunkat besúgja.

FRANCESCA: Na neki biztosan nem. Csak az a Grazioli lehetett. Don Giuseppe Grazioli.

(Függöny)

Harmadik jelenet

(Felállványozott szoba nagy ablakkal. Középen hatalmas ka-rosszékben Hisztériosz bíborosi díszben pózol. Kezét nagy könyvre helyezi. Nem messze egy festőállványnál a Harmadik Apród éppen az ecset nyelével méri az arányokat.)

HISZTÉRIOSZ: *(Aggódva.)* Bezártad az ajtót?

HARMADIK APRÓD: Ó, hogyne, atyám. Fő a diszkrécio.

HISZTÉRIOSZ: Azért én megnézem. *(Felugrik.)*

HARMADIK APRÓD: Ne mozogjon, atyám, ne mozogjon!

HISZTÉRIOSZ: *(Az ajtót rángatja.)* Biztos, ami biztos.

HARMADIK APRÓD: Üljön vissza, atyám, üljön vissza! Kiszárad a sárga!

HISZTÉRIOSZ: Jól van, fiam. *(Visszaül.)* Fényes jövő vár rád. Ugye tudod?

HARMADIK APRÓD: Igyekszem, atyám. A fejét fordítsa kissé jobbra.

HISZTÉRIOSZ: *(Hirtelen mozdulattal teljesen jobbra fordul. Meglátja a nyitott ablakot)* Belátnak! *(Felugrik, odarohan, behúzza az ablakot, és majdnem teljesen sötét lesz.)*

HARMADIK APRÓD: Ettől féltém. Atyám, nem lehetne ma legalább résnyire?

HISZTÉRIOSZ: Ez örökös vitát képez közöttünk. *(Teljesen kinyitja, visszaül.)* Ugye több lesz egyszerű tanulmányról?

HARMADIK APRÓD: *(Sértődötten.)* De atyám! Annál jóval több. A gond felhői fogják övezni homlokát.

HISZTÉRIOSZ: Ne! A homlokomat ne takard el! Azt az övezést rakd egy kicsit feljebb. És rakjál sárgát is bele.

HARMADIK APRÓD: *(Dolgozik.)* Értem, atyám. Hát persze. *(Hisztériosz fészkelődik.)* Levehetek a válláról valami gondot, ha meghallgatom?

HISZTÉRIOSZ: Nézd meg az ajtót!

HARMADIK APRÓD: Harmadik az Isten igaza. *(Odamegy, megnézi.)* Ez zárva. *(Visszamegy, fest. Kis csönd.)* Valamiért aggódik, atyám? Nagyon hallgatag.

HISZTÉRIOSZ: *(Már-már megtévesztően komoly.)* A szavaknak nagy erejük van, fiam. Néha hallgatni is tudni kell.

HARMADIK APRÓD: Sejttem, atyám, a gondolatai Rómában időznek.

HISZTÉRIOSZ: Ott bizony.

HARMADIK APRÓD: Rémekeket lát.

HISZTÉRIOSZ: *(Szórakozottan.)* Rémeket ... Milyen rémeket?

HARMADIK APRÓD: Az Angyalvár börtönére gondol, mely szűk, sötét, nedves és unalmas.

HISZTÉRIOSZ: Érdekes, fiam, erre nem is gondoltam így külön. Én mindig az egész Rómát látom egyben. Nekünk, egyházpolitikusoknak az összefüggésekkel is tisztában kell lennünk.

HARMADIK APRÓD: És tisztában van, atyám? Ki lehetett az? Kinek lehetett Róma megtévesztése ösztönös érdeke?

HISZTÉRIOSZ: Megtévesztették Rómát?

HARMADIK APRÓD: Csakis. Hiszen valós bűnről szó aligha lehet.

HISZTÉRIOSZ: *(Felemelt kézzel.)* Minden Őszentsége csalhatatlan, és minden bűn valós.

HARMADIK APRÓD: *(Csalódottan.)* Azt hittem, atyám, velünk együtt aggódik érte. Igen régóta van távol.

HISZTÉRIOSZ: Ja, te Paolóra gondolsz? ... Milyen szép is tőled, hogy ennyire aggódsz az uradért. Büszke vagyok rád, fiam, nagyon büszke. Hála és szeretet — ez a két fő erény.

HARMADIK APRÓD: Köszönöm, atyám. Azt hittem, egyre gondolunk.

HISZTÉRIOSZ: Hát persze. Én aggódom a legjobban. Nálam jobban senki nem aggódik érte.

HARMADIK APRÓD: Azért úgy látom, néha meg-megfeledkezik róla, atyám.

HISZTÉRIOSZ: Igazad van. Furdal is a lelkiismeret, ha eszembe jut, hogy nem jut eszembe. Nagy bűn a becsvágy, fiam. Te is csak módjával. Mégis oly csábító gondolat eltávolodni a néptől.

YVETT: *(Az ajtó kifelé nyílik, tehető beront. Megáll. Hisztériosz lekapja a bíborosi sapkát a fejéről.)* Azt hittem, te már legalább pápai tiarában festeted magad.

HISZTÉRIOSZ: Nem, nem, soha! Honnan tudtad?

YVETT: Tőled. *(Odamegy, nézi a képet. Kiveszi az ecsetet a Harmadik Apród kezéből, és belemázol a tanulmányba.)* Ide több sárga kell. *(Harmadik Apródnak)* Te meg miért nem inkább a falat fested?

HISZTÉRIOSZ: *(A képre mutat.)* Nem én akartam! A város kérte!

YVETT: Hogyne, hallottam, amikor kórusban skandáltak az ablak alatt. *(Ki.)*

HISZTÉRIOSZ: Micsoda szégyen! Kilestek minket! Itt spion van. Ebben a házban semmi nem maradhat titokban.

HARMADIK APRÓD: Nem baj, tényleg több sárga kellett.

HISZTÉRIOSZ: Nekem most sürgős dolgom van. Meg kell nyugodnom. Na fessed szépen a freskót. *(El.)*

HARMADIK APRÓD: Secco, Secco, te outsider. Ez száraz vakolat.

(Függöny)

Negyedik jelenet

(Borospince. Szemben hatalmas hordók. Egyéb pincei felszerelés. Fölöttük magasan ablakok. Jobboldalt lépcső. Elöl kecskelábú asztal, padok. Harmadik Keresztes jobb kezével Teofil, bal kezével Zénót szorongatja a nyakuktól egy hordónak táasztva őket. A két görög feje gyanúsan fehér.)

HARMADIK KERESZTES: Na ide figyeljete, buzigörögök. Én holnap elutazok. Értem? A feleségemhez pedig nincs nyúlás. Értem? Nem is integetünk. Értem? Különben az Arnóban végzitek, mint a csipás macskakölykök. Aki az én Francescámhoz nyúl, mind így végzi. És ezt ecseteljétek a piktornak is. *(Elengedi őket, és komótosan fölmege a lépcsőn. Ki.)*

(Teofil és Zénó leülnek az asztalhoz. Pihegnek.)

TEOFIL: Magányra vágyom.

ZÉNÓ: Ne is mondd.

TEOFIL: Mivel adtunk okot? Pont mi?

ZÉNÓ: Erről beszélek neked régóta. A kulturális szakadék.

TEOFIL: Nincs középosztály.

ZÉNÓ: Nincs.

TEOFIL: Azért mi is érzéketlenek vagyunk a társadalmi valóság iránt. Nem tudjuk kellőképpen leplezni a fölényt.

ZÉNÓ: És csak történnek velünk a csúnyábbnál csúnyább dolgok.

HARMADIK APRÓD: *(A lépcsőn le.)* Lezavart ez a bika. Azt mondta, hogy üzenetem van nálatok.

ZÉNÓ: Van bizony.

TEOFIL: Hogy te milyen jól jártál! Nekünk elmondta személyesen.

ZÉNÓ: Kvázi interperszonális kapcsolatba lépett velünk.

HARMADIK APRÓD: *(Iszik.)* Velem úgy látszik, nem szeret beszélgetni. Na, mondd már?

ZÉNÓ: Te akartad.

TEOFIL: Amíg a Grált keresi, tilos tanulmányoznod a feleségét.

ZÉNÓ: Meg egyébként is. Vizes zsákbamacska leszél.

HARMADIK APRÓD: Értsem ezt úgy, hogy tartsam távol magamtól madam Francescát?

ZÉNÓ: Az lenne a leghelyesebb. A saját érdekedben.

HARMADIK APRÓD: Mindenre van megoldás.

(Isznak.)

TEOFIL: Azt hiszem, erre nincsen.

ZÉNÓ: Felejtsd el azt a nőt. Én most felejem.

TEOFIL: Csak szeretnéd. Még eszedbe sem jutott.

SÍRI HANG AZ ABLAKBÓL: Írnok! Írnok! Írnok!

TEOFIL: *(Gyanakodva felnéz.)* Ki ez? A földmérő?

HARMADIK APRÓD: *(Fintorogva legyint.)* Dehogysis. Az új templom-szolga.

ZÉNÓ: Na, pont ez a vándorpatkány hiányzik.

HARMADIK APRÓD: Itt kóvályog a házban már megint. Egész délelőtt titeket kerestek.

SÍRI HANG: Írnok! Írnok! Írnok!

TEOFIL: *(Fölkiált.)* Most nem érünk rá! Gyere vissza holnap!

SÍRI HANG: Mikor?

ZÉNÓ: Úgy déltájt. De pontos legyél!

SÍRI HANG: Jó, akkor várok!

ZÉNÓ: Mióta itt vagyok, ügyet még el nem intéztem. Majd pont ennek a görénynek.

HARMADIK APRÓD: Pedig nem ártana lerázni. Már napok óta itt ólálkodik.

ZÉNÓ: Egyáltalán mit akar ez?

TEOFIL: Biztosan feljelentést tenni. Miért? Mi mást?

ZÉNÓ: Akar az ilyen valamit egyáltalán?

HARMADIK APRÓD: Mondom, jó lenne elintézni. Még mielőtt akar.

(Kis csönd. Isznak.)

HARMADIK APRÓD: Szóval ez a kan holnap utazik.

TEOFIL: Sajnos csak holnap.

HARMADIK APRÓD: Miért megy Angliába?

ZÉNÓ: Kálcsöröl rilejsönsz. Kereskedelem, kenderfeldolgozás, sörzés a régi harcostársokkal.

HARMADIK APRÓD: Veszélyes dolog ez. Miféle kép alakul ki ott rólunk, firenzeiekről?

TEOFIL: Kúúúrvára miindegy.

ZÉNÓ: Meeesszi ééészak! Hííídeg szééél! Aaanglia aaalkonya!

HARMADIK APRÓD: (*Rosszállóan.*) Kissé még mindig idegenszívűek vagytok.

ZÉNÓ: Pedig már mennyi pápanevet tudok, Istenem!

HARMADIK APRÓD: Minek tudtok ti pápaneveket?

ZÉNÓ: Fontos. Mi leszünk első Hisztériosz jobb- és balkeze.

HARMADIK APRÓD: Mikor?

TEOFIL: Amikor ő lesz a pápa.

HARMADIK APRÓD: Csak nem ...? Bennem is feltámadt már a gyanú.

TEOFIL: Milyen gyanú?

HARMADIK APRÓD: Hát, hogy hatalomra és csalhatatlanságra törekszik.

ZÉNÓ: Miért? Te mi újat tudsz róla?

HARMADIK APRÓD: Én egyszerű festő vagyok. Amit tudok, titok.

TEOFIL: Ambiciózus, példaértékű ember.

HARMADIK APRÓD: Nagy koponya.

GEDEON: (*Kintről.*) Takarodj! De gyorsan takarodj innen te gazember! (*Lejön a lépcsőn.*) Jó napot. Ilyen korán keltek az urak?

HARMADIK APRÓD: Jó napot, Gedeon bácsi. Sok a munka. Az ördög ült kint, hogy úgy tetszett kiabálni?

GEDEON: (*Közben bort tölt a korsójába.*) Annál rosszabb. Az új templomszolga.

TEOFIL: Az még itt van? Az előbb már elküldtük.

GEDEON: Itt van egész nap, ahelyett, hogy a poklot söprögetné. Hogy engedhetik, hogy templomban söpörjön az ilyen?

TEOFIL: Ha nem megy el, mondja meg neki, hogy könnyen az Arno fenekén találhatja magát.

ZÉNÓ: Zsákkal a fején. Tudunk valakit, akinek ez a specialitása.

GEDEON: Én ilyesmit nem mondok.

HARMADIK APRÓD: (*A megtelt korsóra mutat.*) Ez most mihez lesz, Gedeon bácsi?

GEDEON: Borleveshez... (*Cinkosan, suttogva*) Ha el nem baszom. (*Gyorsan fel a lépcsőn, ki.*)

TEOFIL: Hallottátok, mit mondott? Ez az ember újjászületett.

HARMADIK APRÓD: Röneszansz! Biztosan megnőszül.

ZÉNÓ: Tudsz valamit?

HARMADIK APRÓD: Én? Nem... De kérdezzétek meg a kertészt.

TEOFIL és ZÉNÓ: (*Jelentősegteljesen.*) Aha.

(*Isznak.*)

ZÉNÓ: Honnan van ennek pénze egy ekkora útra?

HARMADIK APRÓD: Angliáig?

ZÉNÓ: Odáig, hát. Kértem én, honnan?

TEOFIL: Honnan, honnan? Hát ahonnan neked van pénzed!

ZÉNÓ: Tényleg, nekem honnan van ennyi pénzem?

TEOFIL: Állami tej. A jóléti városállam imidzséhez tartozik az erős mecenatúra.

HARMADIK APRÓD: Nem egészen értem, miről beszéltek.

TEOFIL: Paolo zsebéről. Miért, te azt hiszed, neked az égből postázzák a sárgát?

HARMADIK APRÓD: *(Komolyan.)* Erről azért mégse lenne szabad így beszélni. A szavaknak nagy ereje van. Néha hallgatni is tudni kell.

ZÉNÓ: *(Teofilnak.)* Te, ez biztosan Hisztérioszt festi!

HARMADIK APRÓD: Honnan tudod?

(Teofil és Zénó legyintenek.)

HARMADIK APRÓD: Jézusom, Hisztériosz! Azt hiszem, bezártam!
(Felugrik.)

(Teofil és Zénó visszaráncigálják az asztalhoz. Bort töltenek neki.)

TEOFIL: Legföljebb befejezi a freskódat.

HARMADIK APRÓD: *(Nagyon idegesen.)* Secco! *(Állna föl. Visszahúzzák.)*

ZÉNÓ: Vagy kimászik az állványokon. A mennyek emberének nincs tériszonya.

HARMADIK APRÓD: Ti a jövőmmel játsztok. Én csak pisilni jöttem ki.

ZÉNÓ: A kettő néha összefügg. *(Teofilra mutat.)* Mi például úgy ismerkedtünk meg, hogy egyszer Jeruzsálemben kiugrottam egy percre pisilni. Ő már kint volt.

TEOFIL: Bizony, bizony. Csak pisiltünk, csak pisiltünk...

HARMADIK APRÓD: *(Csökkenő kétségbeeséssel.)* A festék is megszár. Főleg a püspöklila.

TEOFIL: Kegyetlen sors a tied.

(Isznak.)

YVETT: *(Beront, lerohan a lépcső közepéig. Rájuk néz, majd hisztérikusan)* Már a saját házamba se...! Már a saját házamba se...!
(Megfordul, kirohan.)

HARMADIK APRÓD: Szegény. Szegény.

ZÉNÓ: Bizony, már egy hete elment.

HARMADIK APRÓD: Örök rejtély, hogy ki tette.

TEOFIL: Egyetlen, aki szóba jöhet, talán don Giuseppe Grazioli.

HARMADIK APRÓD: Rá már én is gondoltam.

(Isznak.)

ZÉNÓ: Csak maradna legalább egy évet!

TEOFIL: Az bizony jó lenne.

HARMADIK APRÓD: *(Fiú dühvel.)* Paolo úr?!

TEOFIL: Dehogy! Isten ments. Francescának a bikája. Garantálom, hogy nem hiányozna senkinek.

ZÉNÓ: *(Figyelmeztetően.)* Mély az Arno! S nem tudunk mi úszni!

TEOFIL: Igaz, mint a vérsajt. *(Harmadik Apródhöz)* Ez nagyon bölcs mondás. Tanuld meg.

FRANCESCA: *(Csendben lejött, most rájuk köszön.)* Úgy bizony! Jó napot az uraknak!

HARMADIK APRÓD: *(Igen nehézkesen áll fel.)* Kezeit csókolom madam! Ön ilyen mélyen?

(Francesca megvonja a vállát, végig kacér, de nem szól. Egy korsót tölt meg borral.)

ZÉNÓ: *(A korsóra mutat.)* Utazik a nyelvész! Fárasztó útját még fárasztóbb búcsú előzi meg.

TEOFIL: Holnapután én is elutazom, Francesca!

ZÉNÓ: Menjünk együtt! Búcsúzzunk együtt!

HARMADIK APRÓD: *(Magyarázólag Teofilnak és Zénónak.)* Ilyen alultáplált alakokhoz nem szabad szólnia. Meg van félemlítve.

TEOFIL: Kegyetlen ember az övé.

ZÉNÓ: De milyen lendületes! Egészséges, kvázi.

(Francesca végzett, elindul.)

TEOFIL: Aztán mindent bele! Jó munkát, Francesca!

FRANCESCA: *(A lépcsőről, ha lehet, még kacérabban, visszafordul.)* Jelzem az uraknak, hogy velem kikezdeni nagyon veszélyes. *(Ki.)*

HARMADIK APRÓD: Lefestem. Ezt a nőt én lefestem!

ZÉNÓ: *(Odaadja a kancsót.)* Na így, és nyugodj meg!

HARMADIK APRÓD: Nem hiszitek? Ti nem hiszitek?! Meglátjátok, hogy lefestem! Vénuszt. Igen, Vénuszt csinálók belőle!

TEOFIL: Ugyan.

HARMADIK APRÓD: Na fogadjunk! Bármire megesküszöm! *(Mintegy varázsütésre elhallgatnak. Hisztériosz be, bíborosi díszben, kezében a nagy könyvvel. Fagyosan lejön a lépcső közepéig, ott megáll.)*

HARMADIK APRÓD: *(Magának.)* Úristen, Hisztériosz! *(Hisztériosznak.)* Atyám! Bocsáss meg! Bocsáss meg!

HISZTÉRIOSZ: Soha...

(Függöny)

Ötödik jelenet

(Nappali-szerű belső tér, eselleg fogadóterem. Szemben ablakok, tetszetős bútorzat. Két nagy karosszék egymás mellett. Az asztalnál ül Francesca. Yvett áll mögötte. Kissé zilált, ideges. Francesca előtt Biblia.)

YVETT: Kezdjük előlről.

FRANCESCA: *(Ráhajol a könyvre, ujjával követi a sorokat. Szótárgol.)* Hallottátok a pa-ran-csot. Há-zas-sá-got ne törj. Én pedig azt mondom nek-tek: Mind-az, a-ki bű-nös kí-ván-ság-gal aszszony-ra néz-szí-vé-ben már pa-ráz-nál-ko-dott is ve-le. Jajistennem, ez olyan szép!

YVETT: Próbáld meg folyékonyabban. És figyelj a vesszőkre. Nem nésszívében, hanem néz, szívében.

FRANCESCA: Igen, figyelek, csak annyi minden van itt egybe. *(Valamivel szebben folytatja.)* Ezért, ha jobb szemed megbotránkoztat, vájd ki, és vedd el magadtól. Inkább egy tagod vesszen oda, semhogy egész tested gehennára kerüljön. Ez meg annyira borzalmas!

YVETT: Isten ígéjéről nem szabad ilyet mondani, Francesca.
(Az ablakon túlról erősödő lárma, gyerekhangok.)

FRANCESCA: De mi az a gehenna?

YVETT: *(Idegesen.)* Ne értetlenkedj annyit! Nem rád tartozik.

FRANCESCA: Abbahagyjuk, asszonyom? Nem olyan sürgős.

YVETT: Az a baj, hogy én is nagyon ráérek. Csukd be az ablakot, Francesca!

FRANCESCA: *(Odamegy, kinéz egy kicsit. Sugárzó arccal fordul meg.)* Nem csukom be! *(Megfogja Yvettet, és odaráncigálja az ablakhoz.)*

(A gyerekek kiabálása már tisztán érhető.)

HANGOK: Firenze ura jön! Firenze ura jön!

YVETT: Köszönöm, Istenem! *(Francescához.)* Te még itt vagy? Szólj a szakácsnak! És egyáltalán, szóljál, hogy tegyék rendbe ezt a házat!

(Francesca el. Yvett igazgatja magát. Gedeon balról, Hisztériosz jobbról kb. egyszerre, be.)

HISZTÉRIOSZ: Megjött Paolo! Ugye mondtam? Látod, hogy nem csináltam semmi rosszat?

GEDEON: Én mit tegyek, asszonyom?

YVETT: Örülj, nagyon örülj!

HISZTÉRIOSZ: *(Észbe kapva.)* A szertartás! A szertartás! Micsoda udvar ez! Mi van ezzel a kürtössel, alszik?

(Miközben Hisztériosz rohan kifelé, szinte összeütközik Paolóval. Paolo csókot nyom a homlokára, átrohan Yvetthez, megölelik egymást. Mögötte az összes többi szereplő bevonul. Amíg ölelkeznek, Hisztériosz össze-vissza terelgeti őket. Hierarchikus sorrendet próbál felállítani. Teofillel és Zénóval zavarban van. Yvett és Paolo kibontakoznak, az udvar felé fordulnak. Arcukon archaikus mosoly. Hisztériosz türelmetlenül int nekik, hogy üljenek már le a karosszékekbe. Leülnek. Paolo ünnepélyes mozdulattal csendet int. Ebben a pillanatban elhalkul az utcazaj.)

PAOLO: Igen rossz hírt hoztam: a pénz mindenre jó. A Szentatya áldását adta Firenzére. Sokáig aggódott a városért, hogy illetelen külsőt ölt, és főleg, hogy ilyen gyorsan. De bőkezűségünk beláttatta vele annak előnyeit, amit a cifra külső takar. Amit megkötöttünk, az a legnemesebb béke. Isten segítségével és dicsőségére felnevelem nektek ezt a várost. *(Kintről őriási éljenzés.)* És ti mit tanultatok? *(Gedeonhoz.)* Mi lesz ebédre, Gedeon?

GEDEON: Kakasleves, uram, ha ... ha sikerül.

PAOLO: Ne félj, sikerülni fog.

GEDEON: *(Észbe kapva.)* Bocsásson meg, uram, de elfő.

PAOLO: *(Francescához.)* Francesca, már írunk is, vagy még csak olvasgatunk?

FRANCESCA: Olvasgatók, uram. Nagyon érdekes...

PAOLO: És mi az a gehenna?

FRANCESCA: A gehenna az ... a gehenna az ... Jajistenem, nekem most segítenem kell Gedeon bácsinak! Szétfő! *(Kiszalad.)*

PAOLO: *(Harmadik Apródhoz.)* Már elkészült a tanulmány Hisztérioszról?

HARMADIK APRÓD: *(Sértődötten.)* Több, mint tanulmány, uram.

HISZTÉRIOSZ: *(Színtén sértődötten.)* Már régóta tervezem, hogy elköltözőm ebből a házból. Itt spion van. *(Harmadik Apródboz, aggódva.)* Nem szárad ki a festék?

HARMADIK APRÓD: Bizony, bizony! Elnézést, uram. *(Ki.)*

HISZTÉRIOSZ: *(Menne, de visszafordul.)* Azt azért tudd, hogy nagyon aggódtunk érted. Főleg én.

PAOLO: Csakugyan, kissé hirtelen távoztam. Lehet, hogy elvarratlan szálakat hagytam magam mögött.

HISZTÉRIOSZ: Azért mi kibogoztuk őket. Még szerencse, hogy élsz.

TEOFIL: Mert már nagyon szorult a hurok Don Giuseppe Grazioli nyaka körül.

PAOLO: *(Igen csodálkozva.)* Ki az?

HISZTÉRIOSZ: Ne tudd meg soha. Szörnyű ember.

PAOLO: Értem ... Látom, egyre csalhatatlanabb vagy.

HISZTÉRIOSZ: Nekem dolgom van. *(Sértődötten ki.)*

ZÉNÓ: Megszárad a festék.

PAOLO: *(Yvettnek.)* Úgy látszik, drágám, a kérdezősködéssel sikerült már majdnem mindenkit szerencsésen elüldöznöm. *(Teofilhoz, hirtelen.)* Tizenhatodik János?

TEOFIL: Ellenpápa. Johannes Philagathos.

PAOLO: *(Zénónak.)* Negyedik Sergius?

ZÉNÓ: Pietro Bucca porca!

PAOLO: *(Yvettnek.)* Aha. *(Teofilnak és Zénónak.)* Úgy látom, semmi dolgotok.

ZÉNÓ: *(Felcsillant szemmel.)* Tényleg, ma semmi dolgunk nincsen.

PAOLO: *(Nézi őket, kínos csönd. Reménykedve.)* Az új templom-szolga?

TEOFIL: Ma már elküldtük.

PAOLO: Hát akkor... hát akkor én azt hiszem, lepihennék. Ha te is úgy gondolod, drágám. *(Karját nyújtja Yvettnek, ki mindketten.)*

ZÉNÓ: *(Őszinte együttérzéssel.)* Hosszú ez az út. Biztos nagyon elfáradt. *(Ásít.)* Persze én se mondanám pihentnek magam. *(A szekrény tetejéről levesz egy tál aprósüteményt. Leül az egyik karosszékre. Teofil eközben két kancsó bort húz elő a szekrény mögül. Szembetolja a másik karosszéket a Zénóéval, és leül ő is. Isznak.)*

ZÉNÓ: Szeretem az ilyen rossz híreket.

TEOFIL: De facto melyikre gondolsz?

ZÉNÓ: Hát, hogy fizetőképeseek vagyunk.

TEOFIL: Naaagybani víííírágzás.

ZÉNÓ: Őőőörök taaavaszt.

TEOFIL: Kaaakas leeeves.

ZÉNÓ: Ha eel nem baaaszt. *(Ráút a szájára.)*

(Függöny)

Hatodik jelenet

(Hálószoza hatalmas ággyal. Szekrény, asztal, székek. Szemben két ablak. Közöttük tükör az Arnolfini házaspárból. Yvett és Paolo.)

YVETT: Máskor szépen el kell mondani, hogy hova megyünk, és mit csinálunk.

PAOLO: Mondtam, hogy hova.

YVETT: De azt is el kell mondani, hogy minek.

PAOLO: Na látod, azt én se tudtam.

YVETT: Már nem olyan időket élünk, hogy csak úgy Rómába cibálják az embert.

PAOLO: Most már nem.

YVETT: És legalább jól érezted magad?

PAOLO: A vége felé, drágám, csak a vége felé.

YVETT: Na ne mondd! Képzelem, majd eluntad magad az elején.

PAOLO: Hát bizony. Nincs unalmasabb egy pápánál, aki végig azt hajtogatja, hogy istentelenül építkezek. Tudod, mi pénzünkbe került, hogy kevésbé legyen unalmas?

YVETT: Hát pont ezért jó lenne, ha néha ezeket is elmondanád. Akkor nem kerülne sor olyasmire, hogy kétségbeesésemben kihajítom a fél kincstárat az ablakon.

PAOLO: Hova hajítottad?

YVETT: A félbemaradt Szent János kápolnába, ami a pápai legátus kedvence.

PAOLO: Te meg vagy örülve? Kápolnára költeni, amikor kilenc hajó kint van a tengeren?!

YVETT: Látod, én csak háromról tudtam!

PAOLO: Mert a másik hatot még ki kell fizetni. Kápolnára, úristen!

YVETT: Azért lehet, hogy te mégiscsak istentelen vagy egy kicsit.

PAOLO: Nem vagyok, de van már belőlük harminc!

YVETT: Köszönöm, drágám. Egy hétig járkálok ebben a házban, mint egy félbolond kísértet, várok legalább egy futárt, látlak magam előtt a pápai gyóntatószékben három bivalynyakú gyóntatóval. Sírok, érted, sírok! És akkor egy vacak kápolnáért ... mert már van harminc. Hát, köszönöm. *(Sír.)*

PAOLO: *(Békülékenyen.)* Ne haragudj, drágám, kedves tőled, nagyon kedves... *(Kornélos mozdulattal)* Mondhatni, kedves... *(Legyint.)*

YVETT: *(A nyakába borul.)* Majd jó lesz keresztelek kápolnának. Nem baj?

PAOLO: Miféle keresztelek kápolnának?

YVETT: Hát olyan rendes keresztelek kápolnának. Amiben Hisztériosz nyolc hónap múlva megkereszteli a gyerekünket.

PAOLO: *(Értetlenül.)* Hogy mondod, kedvesem?

YVETT: Hát úgy. Apa leszel.

PAOLO: *(Téljesen beindul.)* Apa leszek! Felnevelem! Őt is felnevelem! *(Ránéz Yvettre.)* Akkor miért nem fekszel?

YVETT: Nyolc hónap múlva, Paolo!

PAOLO: Akkor miért nem fekszel? *(Ölbe kapja, bedobja az ágyra, rádobja a paplant, megcsókolja.)* Apa leszek! Hozom az orvost! *(Kirohan, kintről hallani)* Apa vagyok! Apa vagyok!

YVETT: *(Fölkel, jókedvű, kinyitja az ablakot, kicsit kinéz.)* Gyereke lesz a gyerekeknek.

FRANCESCA: *(Beront.)* Asszonyom, ez olyan szép! Jajistenem, ez olyan szép! Hozok narancslekvárt! *(Indul.)*

YVETT: *(Utánakiált.)* Nem kell narancslekvár, Francesca! Gyere csak vissza szépen. Remélem, volt annyi eszed, hogy megálítsd, nehogy elküldessen orvosért.

FRANCESCA: Persze, hogy volt, asszonyom! Tényleg ne hozzak narancslekvárt?

YVETT: Azt hiszem, nem fogom kibírni. Egyezzünk meg. Most egyezzünk meg: ha kell nekem valami, szólok. Megegyezünk?

FRANCESCA: Meg, asszonyom, de szóljon föltétlenül!

GEDEON: *(Gyümölcsöstállal be.)* Hoztam egy kis gyümölcsöt. Asszonyom, én olyan boldog vagyok! Hát én olyan boldog vagyok!

YVETT: Én is, Gedeon.

GEDEON: De én nagyon. Nem fázik meg, asszonyom, az ablak miatt?

YVETT: Én nyitottam ki.

GEDEON: Jaj, azt nem szabad! És ilyenkor dolgozni sem szabad.

YVETT: Lassanként rájövök én is. Hova ment ez az ember?

GEDEON: Úgy láttam, Paolo úr kirohant a kertbe.

(Teofil, Zénó, Harmadik Apród jönnek. Nagyon komoly arccal.)

TEOFIL: Nagy örömhír ért minket.

ZÉNÓ: Úgy van, asszonyom.

HARMADIK APRÓD: A pincében voltunk éppen egy pillanatra, amikor hallottuk a kertből. Hoztunk egy kis bort. *(Viszi a kancsó bort Yvett felé.)*

YVETT: Köszönöm, de ez rátok vár. Ugye nem baj? *(Francescára és Gedeonra mutat.)* Úgysem engednék.

GEDEON: Biztos fiúcska lesz.

FRANCESCA: *(Durcásan, Gedeonnak.)* Vagy kislány.

GEDEON: Nem baj az sem, csak egészséges legyen.

YVETT: Miért lenne baj, Gedeon?

GEDEON: Hát, csak így szokás mondani, asszonyom.

FRANCESCA: Tiszta apja lesz, tiszta apja!

YVETT: Honnan tudod?

FRANCESCA: Vagy tiszta anyja...

YVETT: Vagy mind a kettő.

FRANCESCA: Hát persze, asszonyom.

HISZTÉRIOSZ: *(Lelkesen beront, amikor meglátja, hogy mindenki bent van, megtorpan.)* Miért én tudok meg mindent utoljára? Miért... De hiszen ez most nem fontos. Keresztelek! Végre keresztetek! ... Lányom, én most nem tudok mit mondani. *(Paolo bihetetlen nagy csokor rózsával be. Yvettnek szeretné átadni, de látja, hogy ez lehetetlen. Erre szétszórja az ágyon az egészet.)*

YVETT: Csak rájuk ne dobjál, kedvesem!

PAOLO: *(Ünnepélyesen megáll a szoba közepén.)* Mint tudjátok, apa lettem. E házban mostantól más törvények uralkodnak. Megosztott lett a trónom. Nem csak én parancsolok. Ti azt sem tudjátok, milyen egy gyermek...

YVETT: Te sem tudod még, szívem.

PAOLO: Majd meglátod ... A gyermek jó... Majd meglátjátok ... A gyermek jó és nem cinikus.

YVETT: És bekakil, drágám.

PAOLO: Hát persze, hogy bekakil. De legalább nevet.

YVETT: Vagy üvöltözik, te apák fénye.

PAOLO: Nagy ez a ház ...

HISZTÉRIOSZ: Neven gondolkodtatok már?

YVETT: Mikor gondolkodtunk volna?

HISZTÉRIOSZ: És ki lesz a keresztapa? Keresztapa nagyon kell. Keresztapa már most kell.

PAOLO: *(Komoran.)* A keresztapa most már nincs. Mondhatni, volt. *(Kintről balkan gyerekszívaj: „Bolond! Bolond!”)* Majd egyszer. Biztosan...

(Kis csönd.)

YVETT: Ez az öröm napja.

PAOLO: A legnagyobb öröm napja, drágám. *(A többiekhez.)* Úgy-hogy ti menjetek.

(Rajtuk kívül mindenki kivonul. Az utcán egyre jobban erősödik a zaj.)

GYEREKHANGOK: *(Kintről)* Bolond! Bolond! Őrült! Bolond!

YVETT: Nehéz dolgunk lesz.

PAOLO: Miért lenne nehéz dolgunk?

YVETT: *(Mosolyogva a virágokra mutat.)* Mert nagyon gyorsan le kell ezeket innen szedni. És nagyon szűrnak.

(Szedgetik a rózsákat. A gyerekszívaj egyre elviselhetetlenebbé válik.)

YVETT: Becsuknád az ablakot, drágám?

PAOLO: Érted még azt is. *(Odamegy és becsukja.)*

(Függöny)

Hetedik jelenet

(A színpad függőnye mintegy véletlenül félig szétnyílik. A félhomályban látni, amint a fehér köpenyes Díszletesek rendezik át a színpadot. Háttul hatalmas templomajtó, közvetlenül a nézők előtt oltár. Kétoldalt padsorok. Díszletesek ki. A templomszolga előrejön és széthúzza a függőnyt. Nagyon hosszú ideig a padok között söpröget. Majd kimegy. Kint a ricsaj egyre erősebb. Kődobálások hangja hallatszik.)

GYEREKHANGOK: A fejét találod el! A fejét! Mi van? Ennek nem fáj?
Ezzel dobjad! Mondom, a fejét! Bolond! Bolond!

(Arnold középen be. Fásult, vagy amit akartok. Talán félszent, talán egészen az. Előrejön a padok között, az oltárra teszi a gyertyát, majd kimegy. A zaj elhalkul. Marco, a templom-szolga oldalról ismét be. Meglátja a gyertyát, előrejön, keresztet vet, az oltár oldaláról leakasztja a koppintót és lekoppintja a gyertyát.)

MARCO: *(A nézőknek.)* Maguk mit akarnak még? Jó éjszakát.

(Függöny)

VÉGE

Szárhegy, 1993.–94.–95.

Budapest, 1995.

Bartis Attila — Kemény István

A szerzőket munka közben étellel, itallal és majdhogynem nagyanyai szeretettel Dezső Ilonka néni támogatta. Ezért köszönetet mondanak neki.

